Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ.
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 275 (16798) | **1984 оной ноябриин 30, пятница** | Сэн 3 мүнгэн.

СССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй хоёрдохи сесси

КОММУНИС БАЙГУУЛАЛТЫН СТРАТЕГИ

СОЮЗАЙ СОВЕДТЭ

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй хоёрдохи заседани ноябриин 28-да үглөөнэй 10 сагта Кремлиин Ехэ ордон соо нээгдэбэ.

Нүхэд **К. У. Черненко, Г. А. Алиев, В. И. Воротников, М. С. Горбачев, А. А. Громыко, Д. А. Кунаев, М. С. Соломенцев, В. В. Щербицкий, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Н. И. Рыжков** гэгшэдэй ерэжэ һуухадань, депутадууд болон айлшад нэрьемэ, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаа.

Союзай Соведэй түрүүлэгшэ **Л. Н. Толкуновой** түрүүлэлгэ доро заседани үнгэрбэ.

1985 оной СССР-эй түсэбэй болон бюджедэй проектнүүдые зүбшэн хэлсэлгээ депутадууд үргэлжэлүүлһэн байгаа.

Казахстанай Компартиин Семипалатинска обкомой нэгэдэхи секретарь депутат **С. Кубашев** үгэ хэлэхэдээ, хонин ажалые хүгжөөлгын асуудалнуудта дэлгэрэнгыгээр тогтохо зуураа комсомол-залуушуулай хонишодой бригадануудай хүдэлмэриин дүй дуршал тухай хөөрэбэ. Мүнөө 280 иимэ коллектив бии. Хонишодой бригаданууд залуушуулые ажалда дадал шадабаритайгаар хүмүүжүүлгын һайн һургуули болоно. Эрхим түрүү хонишод-коммунистнууд эндэ һурган хүмүүжүүлэгшэд-бригадирнуудаар хүдэлдэг юм. Тэдэнэй дунда Социалис Ажалай найман Герой бии. КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1984 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар область дотор хэгдэжэ байһан хүдэлмэри тухай депутат сессидэ элидхэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй сессиин документнүүд дотор хүдөө ажахые саашадань хүгжөөлгэдэ гол анхаралай хандуулагдаһан ушар бидэниие баясуулна гэжэ Литвагай ССР-эй Кретингскэ районой «Яунойи гвардия» колхозой фермые даагша депутат **Я. Ю. Бальтмишкене** хэлэбэ. Һүүлэй хоёр жэлэй хугасаа соо Литвагай ажалшад хүдөө ажахын бүхы продукци үйлэдбэрилгэеэ 10 процентээр дээшэлүүлээ. Газар таряалангай, мал ажалай бүхы зүйлэй продукци гүрэндэ худалдаха түсэбүүд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Манай районой, манай колхозой ажалшад ниитын хэрэгтэ хубитаяа оруулна.

Арадай депутадуудай Ленинградска областной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ депутат **Н. И. Попов** үгэ хэлэбэ. Газар дайда дээрээ экономическа ба социальна комплексно хүгжэлтэ хангаха талаар Конституцяар олгогдоһон эрхэ түлөөлэлгэнүүдээ бэелүүлгэдэ нютагай Соведүүдэй үүргые дээшэлүүлхэ асуудалнуудта тэрэ гол анхаралаа хандуулһан байна. Соведүүдэй хүдэлмэриин онол арга саг үргэлжэ нарижуулан һайжаруулагдана гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын, промышленна ба хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилхэ талаар түсэбөөр хараалагдаһан хэмжээе үлүүлхын тула ленинградайхидай үүсхэл эдэбхи, зохёохы ухаан бодол элсүүлэгдэнэ гэжэ депутат хэлэбэ. Предприятинуудай, областьнуудай, хизаарнуудай ба республикануудай түсэбһөө гадуур алмалта, арьбалалта хэхэ фонд байгуулха тухай дурадхалые ажалшад дэмжэжэ, жэлдээ хоёр үдэрэй туршада алмаһан материалнуудаараа, түүхэй эдээрээ, түлишөөрөө хүдэлхые уялгална.

Чадыр-Лунгска районой колхозуудай соведэй хүдөө ажахын үйлэдбэриие оньһожоруулгын ба электрижүүлгын нэгэдэлэй бригадир депутат **С. М. Пармакли** үгэ абахадаа, республикын агропромышленна комплексые хүгжөөлгэдэ түйлагдаһан һайн үрэ дүнгүүдтэ тогтожо, үйлэдбэриие саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөлгын арга нөөсэнүүдтэ дэлгэрэнгыгээр тогтоһон байна. Газарые шанаржуулан һайжаруулга хадаа эдэнэй гол зүйлынь болоно гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ. Манай район республикын урда хубидахи ган гасуур зонодо оршодог юм. Эндэхи хизаарые уһажуулха талаар партиин хараалһан программые бэелүүлгэ мал ажалай ба газар таряалангай продукци үйлэдбэрилгые тогтууритай һайнаар хүгжөөхэ арга олгохо байна. 1985 оной СССР-эй түсэбэй ба бюджедэй проектнүүдые һайшааха гэһэн дурадхалые депутат дэмжэбэ.

Туркменистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь депутат **М. Г. Гапуров** үгэ хэлэбэ. Манай республикын ажалшад ажахын ба соёлой байгуулалтада шэнэ амжалтануудые түйлажа, Туркмениин ССР-эй, Туркменистанай Коммунис партиин байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе, Россин бүридэлдэ Туркменистанай һайн дураараа ороһоор 100 жэлэй ойе угтаба гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Республикын экономикын түйлалтанууд тухай хөөрэхэдөө, ушаржа байгаа дутуу дунданууд тухайда тогтобо. Зарим һалбаринуудта бии байгаа арга нөөсэнүүд үшөөл гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй, хэдэн нэгэдэлнүүд, предприятинууд хараалһан түсэбүүдээ дүүргэнэгүй гэжэ тэрэ мэдээсээ. Эдэ дутуу дунданuудые усадхахын, экономикодо болоһон хубилалтануудые батадхахын, үйлэдбэриин бүхы участогуудта ажалай үндэр ехэ, тогтууритай һайн эршэ дэлисэ хангахын тула Туркменистанай Компартиин Центральна Комитет, республикын партийна, совет болон ажахын зургаанууд шухала хэмжээнүүдые абажа байна гэжэ депутат мэдүүлбэ.

Түрэл ленинскэ партиин түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадагша байһанаа мэдэрхэһээ үлүү үнэтэй юумэн намда, хүдэлмэришэн хүндэ байхагүй гэжэ Киргизэй камвольно-сэмбын комбинадай ээрэгшэ депутат **Т. М. Нурманбетова** хэлээ. Түрэл республикынгаа, тэрэнэй Коммунис партиин 60 жэлэй ойе һаяхан тэмдэглэһэн Совет Киргизстанай бүхы ажалшад иимэ һанал бодолтойгоор, хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ажаллажа байна. Манай комбинат түсэбүүдээ, социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна гэжэ сессидэ элидхэхэ байһамни намда аятайл. Минии хүтэлбэрилдэг ээрэгшэдэй бригада табан жэлэй дүрбэн жэлэй түсэбүүдые дүүргээ.

Саашадаа депутат хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд тухай хэлэхэ зуураа Киргизэй камвольно-сэмбын комбинадые һэльбэн шэнэлхэ хэмжээ ябуулгануудые министерствын таһалдалда оруулһанайнь түлөө СССР-эй хүнгэн промышленностиин министр Н. Н. Тарасовые шүүмжэлбэ.

Үйлэдбэриие хурдан түргэнөөр хүгжөөхын тула эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ шухала. Владимирска «Техникэ» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлдэ энэ зорилгын ямараар бэелүүлэгдэжэ байһан тухай тэрэнэй генеральна директор депутат **А. А. Немонтов** хөөрэбэ. Үйлэдбэриие нарижуулан һайжаруулха, һэльбэн шэнэлхэ, нөөсэнүүдые алмадаг технологи нэбтэрүүлхэ гээшэ хүдэлмэриие улам эдэбхитэйгээр ябуулгын эшэ үндэһэн болоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Армениин ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ депутат **Б. Е. Саркисов** үгэ хэлэхэдээ, союзна органуудһаа дулдыдадаг зорилгонуудые дары түргөөр шиидхэхэ асуудалда дэлгэрэнгыгээр тогтоһон байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ Ереванай экономическа хүсэн нилээд ургаа гэжэ тэрэ хэлэбэ. Промышленность болон городой ажахы хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэнэ. Городой хүн зоной тоо 1 миллион зуу мянгаһаа дээшэ гараба. Гэбэшье элдэб шалтагаануудһаа боложо, городой хүн зониие хангаха асуудалнууд үшөөл хангалтагүйгөөр шиидхэгдэнэ. Республикын предприятинуудай социальна хүгжэлтэдэ анхаралаа хандуулха гүйлтатайгаар тэрэ хэдэн союзна министерствэнүүдтэ хандаба.

Ленинабадска торгон бүдэй комбинадай коллектив үүсхэл эдэбхитэйгээр хүдэлнэ гэжэ предприятиин утаһа орёогшо депутат **З. Фазилова** хэлээ. Байгша оной, мүн бүхы табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн коллектив дотор үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэ. Хубиингаа табан жэлэй түсэбые Илалтын 40 жэлэй ой болотор дүүргэхэб гэжэ тэрэ мэдээсэбэ.

1985 ондо хоёр үдэрэй туршада алмаһан материалнуудаараа, түүхэй эдээрээ, элшэ хүсөөрөө хүдэлхэ гэһэн партиин уряае комбинадай хүдэлмэрилэгшэд халуун дулаанаар угтаба.

Горьковско автомобильна заводой генеральна директор депутат **Н. А. Пугин**, Главархангельскстройн 4-дэхи трестын барилга-хабсаралгын управлениин штукатур депутат **Л. А. Ищук**, Алас-Дурнын дэлайн пароходствын начальник депутат **Ю. М. Вольмер**, «В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Челябинска тракторна завод» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй генеральна директор депутат **Н. Р. Ложченко**, Латвиин ССР-эй Наукануудай академиин А. Кирхенштейнэй нэрэмжэтэ Микробиологиин институдай директор депутат **Р. А. Кукайн** гэгшэд элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан байгаа.

Энээгээр Союзай Совет 1985 оной ороной түсэбэй болон бюджедэй проектнүүдые зүбшэн хэлсэлгээ дүүргэбэ.

НАЦИОНАЛЬНОСТЬНУУДАЙ СОВЕДТЭ

Национальностьнуудай Соведэй хоёрдохи заседани үглөөнэй 10 сагта СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай Заседанинуудай зал соо эхилээ.

Нүхэд **Г. В. Романов, Н. А. Тихонов, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, М. В. Зимянин, К. В. Русаков** гэгшэдэй ерэжэ һуухадань, депутадууд болон айлшад удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаһан байна.

Национальностьнуудай Соведэй түрүүлэгшэ **А. Э. Воссой** түрүүлэлгэ доро үнгэрһэн заседани дээрэ 1985 оной ороной түсэбэй болон бюджедэй проектнүүдые зүбшэн хэлсэбэ.

Партиин Тбилисиин горкомой нэгэдэхи секретарь депутат **Г. Д. Габуния** үгэ хэлэбэ. Республикымнай үйлэдбэрилгын хүсэнүүд шэнэ шатада гаргагдажа байна. Эрдэм-техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые хурдадхалга, арадай ажахые партиин зүгһөө хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулга доторой шэнэ нөөсэнүүдые элирүүлхэ арга олгоно.

Түүхэй эд болон материалнуудые эгээл гамтайгаар хэрэглэхын түлөө ажалша коллективүүдэй ехэ оролдолго гаргажа байһан тухайда депутат дэлгэрэнгыгээр хөөрөө.

СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент депутат **Е. П. Велихов** Национальностьнуудай Соведэй Элшэ хүсэнэй комиссиин үмэнэһөө үгэ хэлэхэдээ, манай үедэ имагтал алмалта, арьбалалта хэхэ гээшэ үйлэдбэриие хүгжөөлгын шухала эшэ үндэһэн болоно гэжэ комисси гүрэнэй түсэбэй проектые зүбшэн хэлсэхэдээ, гол анхаралаа хандуулһан байна гэжэ мэдээсэбэ. Ерэхэ жэлдэ арадай ажахыда түлишын-элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые хэрэглэлгэдэ гамтай наринаар хандаха ёһотой болохобди. Түлишын-элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые алмаха талаар гүрэнэй программа бүрилдүүлхын тула орон доторнай ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Түйлаһанаа батадхахаһаа гадна бүхы хүдэлмэреэ бүри үндэр дээдэ шатада гаргаха, дутуу дунданuудые усадхахын тула шууд сэхээр тэмсэхэ гэһэн зорилгоёо республикымнай ажалша коллективүүд амжалтатайгаар шиидхэжэ байна гэжэ Литвагай Компартиин ЦК-гай секретарь депутат **Л. К. Шепетис** мэдүүлбэ. Газар таряалангые шанаржуулан һайжаруулха гээшэ Литвагай хүдөө ажахые саашадань хүгжөөлгын шухала нүхэсэл болоно. Республика доторнай бүхы газар дайдын дүрбэнэй гурбан хубинь үлэмжэ шиигтэй юм. Тэрэниие хатааха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Хүдөө нютагуудые болбосон түхэлтэй болголгодо горитой анхаралаа хандуулнабди.

Совет һургуулиие саашадань хүгжөөхэ тухай, совет багшанар тухай анхарал оролдолго хандуулжа байдагайнь түлөө парти болон гүрэндөө үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэбди гэжэ Тартуска дунда һургуулиин директор депутат **Х. А. Райк** хэлэбэ. Һургуулиие хубилган шэнэлэлгые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула багшанарай коллективүүд бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ байна гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Республика доторнай һурагшадые сэрэгэй-патриотическа талаарнь хүмүүжүүлгэ амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ гэжэ тэрэ хөөрэбэ. Олон үндэһэ яһатанай харилсаанда шухала үүргэ дүүргэдэг ород хэлэ шудалалгын асуудалнуудта үгэ хэлэгшэ дэлгэрэнгыгээр тогтоһон, һургуулинуудай ба базова предприятинуудай хоорондохи харилсаае һайжаруулха шухала байһан тухай һанамжануудаа хэлэһэн байгаа.

СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин секретарь депутат **Е. А. Исаев** трибунада гарахадаа, совет обществын оюун ухаан бодолые хүгжөөхын тула манай түсэбүүд шухала удха шанартай байна гэжэ тэмдэглээ. Совет литература хүмүүжүүлхы айхабтар ехэ үүргэтэй юм. Манай арад зоной политическэ болон гоё һайханиие ойлголгын эрдэм мэдэсэ дээшэлүүлхын тула гүнзэгы удхатай зохёолнуудые бэшэхэ ёһотойбди.

Молдавиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **И. Г. Устиян** үгэ хэлэхэдээ, табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй түсэбэй болон бюджедэй проектнүүд ороной, союзна республика бүхэнэй аша туһада сүм харюусана гэжэ тэмдэглээ.

Партиин түсэбүүд манай ажал ябуулгануудай дайшалхы программа болоно гэжэ Башкирай АССР-эй Таналыкска совхозой малшадай бригадир депутат **К. С. Сулейманов** сессиин трибуна дээрэһээ хэлэбэ.

Автономито республикын ажалшадай түйлаһан амжалтануудые ажахынгаа жэшээ дээрэ харуулһан байгаа. Гэхэтэй хамта колхозуудта орходоо, совхозуудта гэр байраар, соёлой-ажаһуудалай эмхи зургаануудаар хангагдалга доогуур байна гэжэ тэмдэглэбэ.

Депутадууд: Киргизэй ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Т. Х. Кошоев**, Армениин Компартиин Кироваканска горкомой нэгэдэхи секретарь **Г. А. Оганян**, «Главкаракумстрой» управлениин начальник **А. Чарыев**, Таджикистанай Компартиин Горно-Бадахшанска обкомой нэгэдэхи секретарь **М. Заиров**, Хальмагай АССР-эй республиканска больницын отделениие даагша **Д. Б. Мухлаева**, С. М. Кировэй нэрэмжэтэ Кондопожско целлюлозо-саарһанай комбинадай саарһа хэдэг машинын машинист **Ю. И. Гончаров** гэгшэд элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан байна.

Энээгээр Национальностьнуудай Соведтэ 1985 оной ороной Гүрэнэй түсэбэй болон бюджедэй проектнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ дүүргэбэ.

СОЮЗАЙ СОВЕДЭЙ БА НАЦИОНАЛЬНОСТЬНУУДАЙ СОВЕДЭЙ ХАМТЫН ЗАСЕДАНИ

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй хамтын хоёрдохи заседани Кремлиин Ехэ ордондо забһарлалгын һүүлээр нээгдэбэ.

Нүхэд **К. У. Черненко, Г. А. Алиев, В. И. Воротников, М. С. Горбачев, А. А. Громыко, Д. А. Кунаев, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, Н. А. Тихонов, В. В. Щербицкий, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, К. В. Русаков, Н. И. Рыжков** гэгшэдые депутадууд болон айлшад нэрьемэ, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаба.

Л. Н. Толкуновой түрүүлэлгэ доро заседани үнгэрөө.

Экономическа болон социальна хүгжэлтын 1985 оной гүрэнэй түсэб болон 1984 оной түсэбэй дүүргэлтын ябаса тухай асуудалаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ **Н. К. Байбаков** түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ.

СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын 1985 оной гүрэнэй түсэбые Союзай Совет болон Национальностьнуудай Совет бүхы талаһаань гүнзэгыгөөр зүбшэн хэлсэбэ, гэжэ тэрэ хэлээ.

Ажалай бүтээсые түсэбһөө гадуур 1 процент дээшэлүүлхэ ба продукциин өөрынь үнэ сэнгые 0,5 процент нэмэжэ хороохо гэһэн партиин уряае олонхи министерствэнүүд, нэгэдэлнүүд болон предприятинууд бэелүүлхэ гэжэ депутадууд онсолон тэмдэглээ. Тиигэжэ үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ арга бии болоо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой заседани дээрэ 1985 оной түсэб тушаа КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр К. У. Черненкын хэлэһэн үгэ доторхи дурадхалнуудые бэелүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые бэлдэхэ талаар хүдэлмэри хаа хаанагүй ябуулагдана гэжэ депутадуудай хэлэһэн үгэһөө ойлгосотой болобо.

Депутадууд, СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай түсэблэлгын-бюджетнэ болон бусад саг үргэлжын комиссинууд арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэдэ ехэ анхаралаа хандуулаа.

1985 оной түсэбые хаража үзэхэ үедэ арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгые ба худалдаалгые розничнэ сэнгээр дүн хамта 161,9 миллион түхэригөөр дээшэлүүлхэ дурадхал СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай саг үргэлжын комиссинууд оруулһан байгаа. СССР-эй Министрнүүдэй Совет эдэ дурадхалнуудые хаража үзөөд, баталан абаба. 1985 оной гүрэнэй түсэбтэ зохихо заһабаринууд оруулагдаха.

Мүнөөнэй сесси дээрэ депутадуудай хэлэһэн, мүн тэрэшэлэн саг үргэлжын комиссинуудай тобшололнуудта бии байһан бүхы дурадхалнууд болон ажаглалтанууд анхаралтайгаар хаража үзэгдэхэ, тэрээгээр зохихо шиидхэбэринүүд баталан абтаха байна. Хаража үзэлгын дүнгүүд тухай депутадуудта болон СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ мэдээсэгдэхэ.

Совет арад 1985 оной гүрэнэй түсэбые дүүргэхээр, үлүүлэн дүүргэхээр, тиигэжэ арбан хоёрдохи табан жэлдэ ороной экономико хүгжөөхын тула шухала хэрэгтэй үндэһэ һуури байгуулхаар батаар шиидэнхэй байна гэжэ 1985 оной түсэбые зүбшэн хэлсэлгэ харуулаа гэжэ үгынгөө түгэсхэлдэ Н. К. Байбаков хэлэбэ. Коммунис партиин хүтэлбэри доро манай орон КПСС-эй съездэдэ нэрэтэй түрэтэйгөөр бэлдэжэ байна гэжэ энэнь үшөө дахин батадхана.

СССР-эй Верховно Соведэй палатануудта амяаран дуугаа үгэлгөөр СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын 1985 оной гүрэнэй түсэб тухай хуули нэгэн дуугаар баталан абтаба.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй табиһан СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын 1985 оной гүрэнэй түсэб Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй саг үргэлжын комиссинуудай заһабаринуудтайгаар Хуулияар баталагдаба.

СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын гол дүнгүүдээр ургалтын эршэ тодорхойлогдоо.

Хэрэглэмжэдэ ба нөөсэлэлгэдэ хэрэглэгдэдэг национальна олзо доход, 1984 онтой сасуулхада, 3,5 процент, промышленностиин продукци —3,9 процент, тэрэ тоодо үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэ—3,9, хэрэглэмжын хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэ 4 процент ургаха байна.

Ерэхэ жэлдэ хүн зоной бодото олзо доход 3,3 процент, гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай розничнэ эд бараанай эрьесэ 5,2 процент ехэ болгогдохо.

1985 ондо бүхы янзын һомололтоор дүн хамта 114 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра баригдахаар хараалагдана.

СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын 1984 оной гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын ябаса тухай СССР-эй Верховно Соведэй тогтоол баталан абтаба.

СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын 1984 оной гүрэнэй түсэбые дүүргэлтын ябаса тухай асуудалаар Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй саг үргэлжын комиссинуудай, мүн тэрэшэлэн депутадуудай хэлэһэн дурадхалнууд болон ажаглалтануудые хаража үзэхэ, КПСС-эй XXVI съездын ба КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, 1985 оной ба бүхы табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ талаар хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ даалгагдаа.

СССР-эй 1985 оной Гүрэнэй бюджет болон 1983 оной бюджедэй гүйсэдхэлгэ тухай асуудалаар СССР-эй финансын министр депутат **В. Ф. Гарбузов** түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ.

СССР-эй 1985 оной Гүрэнэй бюджедые палатануудай саг үргэлжын комиссинууд бүхы талаһаань наринаар хаража үзэһэн байгаа, СССР-эй Верховно Соведэй үгэ хэлэһэн бүхы депутадууд сүм һайшаан дэмжээ гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Түсэблэлгын-бюджетнэ болон бусад саг үргэлжын комиссинууд бюджедэй доходые 140 миллион түхэригөөр ехэ болгохо дурадхал оруулһан байгаа.

Союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдэй зууршалалгануудые хараада абан, хото городуудые, хүдэлмэришэдэй һуурин тосхонууд болон хүдөөгэй районуудай түбүүдые болбосон түхэлтэй болголгодо, медицинскэ түхеэрэлгээр хангалгада ба элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай байшангуудай капитальна заһабарилгада, зэр зэмсэг, хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдые худалдажа абалгада ба арадай гэгээрэлэй болон соёлой эмхи зургаануудай байшангуудай капитальна заһабарилгада энэ нэмэлтэ мүнгэ зөөри зорюулха гэжэ дурадхагдана.

Бюджедэй олзо доходой болон гаргашын зарим статьянуудта заһабари оруулха дурадхалнууд зүб гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоно гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

Палатануудта ами аминдаа дуугаа үгэжэ, СССР-эй 1985 оной гүрэнэй бюджет тухай Хуулиие депутадууд нэгэн һаналтайгаар баталан абаба.

Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй саг үргэлжын комиссинуудай заһабаринуудые хараада абалсан, олзо доходой талаар 391.686.761 мянган түхэриг, гаргашын талаар 391.479.467 мянган түхэриг хэмжээтэйгээр СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй табиһан СССР-эй 1985 оной гүрэнэй бюджет Хуулияар баталагдаба.

Арадай ажахые һомололгодо —хүндэ промышленность, барилгын индустри, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленность, хүдөө ажахы, транспорт, гэр байрын-коммунальна ажахы болон арадай ажахын бусад һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ 222.426.649 мянган түхэриг, социально-соёлой хэмжээ ябуулгануудта—123.966.522 мянган түхэриг, тэрэ тоодо гүрэнэй социальна страхованиин бюджедэй талаар 48. 434.498 мянган түхэриг ерэхэ жэлдэ гаргашалагдаха.

Ороной оборонодо 19.063.000 мянган түхэриг һомологдохоор тогтоогдоо.

Союзна республикануудай 1985 оной гүрэнэй бюджедүүд Хуули дотор тодорхойлогдоо.

СССР-эй 1985 оной Гүрэнэй бюджедэй талаар Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй саг үргэлжын комиссинуудай тобшололдо найруулагдаһан, мүн тэрэшэлэн СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай заседанинууд дээрэ депутадуудай хэлэһэн дурадхалнууд болон ажаглалтануудые хаража үзэхэ, тэрээгээр шиидхэбэринүүдые абаха гэжэ СССР-эй Верховно Совет Министрнүүдэй Соведтэ даалгаба.

СССР-эй 1983 оной Гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэлгэ тухай тоосоое баталха тухай тогтоол СССР-эй Верховно Совет баталан абаба.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай элидхэл СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь **Т. Н. Ментешашвили** хээ. Депутадууд элидхэл тушаа зохихо Хуулинууд болон тогтоолнуудые баталан абаба.

Энээгээр СССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй хоёрдохи сесси хүдэлмэрээ түгэсхэбэ.

...ЕРМЫН
...ЛААН
...УЛАН

...кымнай колхоз, совхозуудай һүнэй фермэнүүдэй ...й дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөн эршээ ...дхажа байнхай.

...Хориин, Хурамхаанай, Хэжэнгын районууд гүрэндэ ...а габшагай дүрбэдэхи жэлэйнгээ түсэбүүдые һара ...урид дүүргэбэ. Мүн Баргажанай, Зэдын, Бэшүүрэй, ...иин районуудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд ...арын түрүүшын 10 хоногто һү тушааха түсэбүүдээ ...зорилготой урматайгаар ажаллана.

...ЦК-гай октябриин (1984 он) Пленум дээрэ мал ...үйлагдаһан һайн хубилалтанууд батадхагдахаһаа ...м арьбадхагдаха зэргэтэй гэжэ тэмдэглэгдээ һэн. Рес... һү һаалиин фермэнүүд болон комплекснуудай хү...гшэдтэ мал ажалай продукци ехээр үйлэдбэрилхэ ...н эрхэ байдал бии болгохоһоо гадна тэдэнэй дунда ...итическэ хүдэлмэри ябуулха гээшэ тон шухала хэрэг ...иимэ хүдэлмэри эмхидхэхэ арга боломжонууд фер... комплекс бүхэндэ бии. Энэ хэрэгтэ улаан булан... хүдэлмэри онсо үүргэ дүүргэхэ байна бшуу.

...республика дотор һү һаалиин фермэнүүдэй 350 га... булан тоологдоно. Тэдэнэй дунда Кабанскын шу...абрикын һүнэй фермын, Байгалай ОПХ-гай, Улаан...оной «Восход» колхозой, «Никольский» совхозой, ...ОПХ-гай, Мухар-Шэбэрэй Ленинэй нэрэмжэтэ, ...эм» колхозуудай, Загарайн районой «Гигант» кол...он бусадшье ажахынуудай фермэнүүдэй ба комп...й улаан булангууд мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй ...итическэ, ойлгууламжын горитой хүдэлмэри ябуул...

...985 онуудай үбэлжэлгын үедэ малай фермэнүүдэй ...ангуудта ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайнаар эм...түлөө республиканска харалга-конкурс үнгэргэгдэ.... Ажахынуудай улаан булангууд энэ конкурсдо ...эр хабаадана.

..., Мухар-Шэбэрэй районой «Эрдэм» совхозой Түг...ын улаан булан һайн бэлэдхэлтэй, гоёор шэмэглэг...дэ «Социалис мүрысөөнэй экран» дээрэ бэшэгдэ... бүхэнэйнгөө дүнгүүдтэй һаалишад танилсахын ха...0 хоногой, һарын, кварталай болон жэлэй түсэбүү...ар дүүргэгдэжэ байһые саг соогоо эндэһээ мэдэ.... Мүн һаагдаһан һүнэй шанар тухай тусхай стенд...жэ байдаг. Фермэ дээрэ ариг сэбэрые сахил...анхарал хандуулагдана. Хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ...ррам хазагайруулагдаха ябадалай ушарбал, хүмүү...ые, хэһээлгыншье элдэб хэмжээнүүд абтадаг байха ...ног бүхэндэ гаргагдадаг «Сахилгаан», «Дайшалхы ...д» түрүү һаалишадай ажалай амжалтанууд тухай ...улгадаг заншалтай. Эндэ ниитэ-политическэ хүдэл...эб үлгөөтэй, тэрэнэй үндэһөөр фермын улаан бу...ет бүхы хүдэлмэрээ эмхидхэнэ бшуу. Түгнын фер...шад хоёр һараар урид һү һааха, гүрэндэ тушаа...ээ түсэбүүдые дүүргээ юм. Мүнөө тэдэнэр арбан ...табан жэлэй һүүлшын жэлэй түсэбөөр хүдэлнэ.

..., Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй, Яруунын районууд...ггын үедэ малшадые комплексно гуримаар хан...аар эмхидхэгдэнхэй. Мужыхын, Эгэтын-Адагай, За...рбагатайн, Оронгын, Кабанскын клубууд болон ...йшангуудай хүдэлмэрилэгшэд малшадай дунда ...о, ойлгууламжын горитой хүдэлмэри ябуулна. Эдэ ...адшье районуудай соёлой хүдэлмэрилэгшэд үбэл...дэ фермэнүүд дээрэ соёлой, номой болон кино ...үдэрнүүдые үнгэргэдэг һайн заншалтай болонхой. ...нүүдэй үедэ агит болон концертнэ бригаданууд ...уран шадабариие малшадта харуулдаг, хөөрэл..., лекцинүүдые олоор үнгэргэдэг юм.

...амта Бэшүүрэй, Баргажанай, Түнхэнэй, Улаан-Үдын, ...айонуудта малшадые үбэлжэлгын үедэ соёлой, ме...ажаһуудалай талаар хангалгада дутуу дунданууд ...дэ районуудай зарим ажахынуудта ехэнхидээ кон...игаданууд фермэнүүдэй улаан булангуудта ерэжэ, ...ар, дуунуудые гүйсэдхөөд ошодог гуримтай. Кол...уудай партийна организацинууд энэ шухала хэрэ...хиналтада абажа, малшадые хангалгые, улаан бу...хүдэлмэриие эрид һайжаруулха зэргэтэй. Хаа хаа...клубууд, күүдэл кино-түхеэрэлгэнүүд ашаг үрэтэй...эгдэхэ ёһотой болоно.

...им тээ улаан булангуудта хэрэгтэй сагтаа орохын ...до шахуу хаалгатай байдаг. Ж... ээнь, Мухар-Шэбэ...ой «Заганский» колхозой фермэнүүдэй улаан булан...гэлжэ суургатай байха юм. Улаан-Үдын районой ...колхозой, «Заветы Ильича» совхозой фермэнүүдэй ...ангууд бирагүйгөөр шэмэглэгдэнхэй. Эндэ ойлгуу...ниитэ-политическэ хүдэлмэри малшадай дунда һу...агдана.

...малай үбэлжэлгын үедэ ойлгууламжын, политическэ ...ые ябуулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулжа, ажа...партийна эхин организацинууд энэ хэрэгые улам ...а уялгатай. Байгша оной социалис уялгануудые ...тэйгөөр дүүргэхын тула ажахынуудай хүтэлбэри...гэжэлтэд малшадтай, һаалишадтай, ухэршэдтэй ...уулзалганууды, үдэшэнүүдые үнгэргэлгэдэ ха...хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие эдэбхитэйгээр эрхил... бшуу.

...им нютагуудта арбан хоногой гү, али һарын дүн... һаалишадай хүндэлэлдэ Ажалай Алдар Солын ту...гэнгүй үлэшэнэ. Парткомуудай, партбюронуудай ...агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриин түсэбүүд ...та хиналтада абтанагүй.

...бэлжэлгэ, хэнэйшье мэдэһээр, тон харюусалгатай ...о. Үбэлжэлгын эхилһээр хоёр һара шахуу саг үн...хугасаа соо Баргажанай, Сэлэнгын, Яруунын, Зага...үүдтэ олон фермэнүүдэй тэжээл буйлуулгын це...к булангууд бэлэн болоодүй байһаар. Жэлэй түсэ...болзор соонь амжалтатайгаар дүүргэхын тула ажа...хэлэй, ниитэ-политическэ хүдэлмэриие улам үр...хала болоно. Энэ талаар улаан булангуудта үнгэр...мжээ ябуулганууд ехэ удха шанартай. Һайнаар ...гдаһан, гоёор шэмэглэгдэһэн, дулаахан улаан булан ...шад суглархашье дуратай байдаг гээшэ. Һонир...к, хөөрэлдөөнүүд, элдэб янзын үдэшэнүүд, уулзал...мын хүдэлмэрилэгшэдэй дура сэдьхэл хододоо ...юм. Ойлгууламжын-политическэ хүдэлмэри үндэр ...үнгэргэгдэбэл, ажалшадай хүсэл эрмэлзэлые бада...э амжалтануудта зоригжуулдаг байһаниинь мэдээ...

..., совет болон профсоюзай организацинууд, ажа...эрилэгшэд, мэргэжэлтэд, соёлой хүдэлмэрилэгшэд ...ехэтэ малай үбэлжэлгын үедэ хамаг бүхы арга ...удаа дүүрэн хэрэглэжэ, ниитэ-политическэ хүдэл...һайнаар, аша үрэтэйгөөр, эмхи гуримтайгаар ябуул...

..., түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ, КПСС-эй ...эдэ нэрэтэй түрэтэйгөөр бэлдэлгын үедэ, агууехэ ...жэлэй ойе угтуулан, малшадай дунда үзэл сурта...жүүлгын хүдэлмэриие улам нарижуулан һайжа...шэ шухалын шухала зорилго мүн болоно.

...АЛИС РЕВОЛЮЦИИН
ЖЭЛЭЙ ОЙДО

...илһэн Болгариин ...рнүүдэй прог...-гэй классигуу... үеын компози...зохёолнууд ору...болгариин социа...иин 40 жэлэй ой...аһан энэ харал... 28-да СССР-эй ... болоһон кон...рэбэ. Дуушад Н. ...Димитрова, скри...в гэгшэдэй, мүн ... болон балетэй ... театрай хоо... ГАБТ-ын ор...жерынь В. Гяу...искусствын бусад ...эй концертнүүд ...раммые шэмэг...

...К-гай Политбю...ындэ кандидат, ...ой министр П. ... КПСС-эй ЦК-гай ... даагша В. Ф. ... амжалтатайгаар

үнгэрһэн концерт хараба. БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, соёлой комитедэй түрүүлэгшэ Г. Йорданов, хсёр ороной соёлой ажал ябуулагшад мүн лэ эндэ байлсаа.

Болгариин хүгжэмэй һайндэр хоёр долоон хоногой туршада үргэлжэлбэ. Иимэ һайндэр Москва, Ленинград, Киев, Кишинев, Ригэ, Вильнюс, Краснодар болон бусад хотонуудта болобо. Совет хүнүүд Пловдивско филармониин симфоническа оркестрэй, Болгариин радио ба телевидениин хүүгэдэй хоорой уласхоорондын конкурснуудай лауреадууд болоһон залуу гүйсэдхэгшэдэй, «АСВ» гэжэ эстрадна бүлэгэй искусстватай танилсаһан байгаа.

(ТАСС).

...едактор
...ГАРМАЕ...

...осудар-...АССР по ...и книж-...ина, 35.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИ

УРДЫНХИҺАА ҺАЙНААР...

Түрэл Коммунис партиингаа XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр К. У. Черненкын захяа заабаринуудые бэелүүлэн, манай Хориин районой ажалшад арбан нэгэдэхи түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые үлүүлэн дүүргэхэ талаар зарим тэды амжалтануудые туйлаа. Һү, мяха, ороохо таряа, тахяагай үндэгэ гүрэндэ тушаалгаар түсэбүүд болон абаһан социалис уялганууд мүн лэ болзорһоо урид дүүргэгдэнэ. Энэ хэрэгтэ үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй оруулһан хубита, тэдэнэй эдэбхи үүсхэл тухай онсо тэмдэглэн хэлэмээр гээшэ ааб даа.

«Арменийн республиканска партийна организацида КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые ямараар бэелүүлжэ байһан тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй баталан абаһан тогтоолтой районой үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэд танилсаад байхадаа, партиин XXVII съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула хубиингаа табан жэлэй даабарие Агууехэ Илалтын 40 жэлэй ойн баяр болотор дүүргэхэ гэһэн түрүү ажалшадай абаһан патриотическа үүсхэлые али болохоор дэлгэрүүлхын түлөө тэмсэл үргэнөөр ябуулха зэргэтэй болоно. Тиихын тула түбхын түрүүндэ хүмүүжүүлгын асуудалнуудта гуримтайгаар, комплексноор хандалгые бодотоор бэелүүлжэ, холын хараата, зохёохы удхатай хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй ха юм. Манай Хориин районой партийна эхин организацинуудай дэргэдэхи политическэ болон экономическа һургуулинууд ажалша олониитые хүмүүжүүлхэ талаар горитой ажал эмхидхэн үнгэргэнэ. Энэнь коллективүүдэй үйлэдбэриин дүнгүүдые һайжаруулха, соёлой журам бэхижүүлхэ мүрысөөнэй эдэбхи дээшэлүүлхэ хэрэгтэ нүлөөлнэ.

Тэрэшэлэн партиин райком ажалшадай болон залуушуулай политическэ болон экономическа һуралсал мүнөө сагай эрилтэнүүдтэ хүрэмөөр ябуулха талаар ехэ хүдэлмэри хэнэ. Тус асуудал КПСС-эй райкомой Пленум болон бюрогой заседаниинууд дээрэ нэгэтэ бэшэ хаража үзэгдэһэн, пропагандистнарта методическа талаар туһаламжанууд хүргэгдэһэн байха юм.

Илангаяа КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй һүүлээр партийна ба экономическа һуралсал нарижуулан һайжаруулгын хүдэлмэри хараа байса дээшэлээ. Политическэ һургуулинуудай хэшээлнүүд үндэр хэмжээндэ үнгэргэгдэдэг болобо. Гадна бэрхэ пропагандистнарай түрүү дүй дүршэл дамжуулан тараалгада онсо анхарал хандуулагдаа. Тиин Хориин, Дээдэ-Тайлсын совхозуудай, Хүрбын леспромхозой, «Бурводстройн» барилгын управлениин нүүдэл оньһожоруулагдамал колоннын болон бусадай партийна организацинууд партийна һуралсалай шанар шэнжэ һайжаруулгын асуудалнуудта онсо анхаралаа хандуулһан байна.

Гэхэтэй хамта һуралсалай үнгэрэгшэ жэлэй туршада Анаагай, «Георгиевский», совхозуудта, Хүрбын лесхоздо, 335-дахи нүүдэл оньһожоруулагдамал колоннын партийна организацинуудай пропагандистнарай хүдэлмэридэ дутуу дунданууд дайралдаһан байна. Тэдэние усадхахын тула саг дарыдань хэмжээнүүд абтаа бэлэй. Энэ асуудал дурсагдаһан партийна организацинуудай суглаанууд дээрэ шүүмжэлэн хэлсэгдэһэн байха юм.

Һуралсалай энэ жэлдэ манай район дотор политическэ 74 һургуули хүдэлнэ. Тэрэнэй хэшээлнүүдтэ 395 коммунист болон партиин гэшүүндэ кандидадууд ябана. Тиихэтэй хамта экономическа һургуулинуудай хэшээлнүүдтэ 2677 шагнагшад ябажа, бэлэдхэл шадабаряа дээшэлүүлхэ юм.

Манай район дотор энэ харюусалгата хүдэлмэри 106 пропагандист хүтэлбэрилэн ябуулна. Тэдэнэй 103-иинь партиин гэшүүн, 78-иинь дээдэ һургуулитайшуул болоно. Эдэ нүхэднай ажахынуудай, промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд юм. Гэхэтэй хамта бүхы пропагандистнарай 22 процентнь политическэ дээдэ һургуулитай хүнүүд гээд тэмдэглэлтэй.

Политическэ болон экономическа һуралсалые эдэбхитэйгээр ябуулха тухай асуудал партиин райкомой бюро дээрэ харагдажа үзэгдэһэн байна. Тиихэ зуура урда жэлнүүдэй туршада дайралдаһан дутуу дунданууд хараада абтаа бэлэй.

Манай район дотор даажа абаһан партийна энэ харюусалгата уялгаяа һайнаар дүүргэн ябадаг пропагандистнар олон байна. Тэдэнэй тоодо Хүлэй совхозһоо К. А. Кушеев, Хүрбэһээ М. К. Андреев, Хориһоо Ц-Х. Ц. Батуева, Анаагай совхозой Ониноборскын отделениһээ Э. Ц. Цыдыпов болон бусад ороно.

Эдэ нүхэднай хэшээлнүүдээ һайнаар үнгэргэдэг, плакадууд, болон таблицануудые, техническэ хэрэгсэлнүүдые шадабаритайгаар хэрэглэдэг. Гадна үгтэһэн темэнүүдээ гүн гүнзэгыгөөр тайлбарилдаг байха юм.

Жэшээнь, пропагандист Ц-Х. Ц. Батуева шудалан үзэжэ байһан материалнуудаа шагнагшадтаа хөөрэн үгэхэ зуураа, тэрэнээ түрэл Хориингоо районой совхозой ажал хүдэлмэритэй нягтаар холбодог заншалтай. Мүн тиихэдэ хэшээлнүүд дээрэ графическа диаграммануудые шадабаритайгаар хэрэглэнэ.

Хүрбын совхозой ахамад экономист М. К. Андреев хэшээлнүүдээ совхозойнгоо ажал хүдэлмэритэй нягта холбоотойгоор үнгэргэхэ гэжэ оролдодог. Мүн өөрынгөө политическэ бэлэдхэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа бага бэшээр хандуулна.

Район дотор хамта дээрээ комсомолой политическэ 31 һургуули хүдэлнэ. Бэрхэ пропагандистнарай тоодо Хориин нэгэдэхи дунда һургуулиин багша Г. Ц. Цыреторова, Хориин совхозһоо Р. С. Рабжаев гэгшэд ороно. Эдэнэй олондо һайшаалтай, хүнгэн бэшэ хүдэлмэри тухай районой газетэдэ бэшэгдэһэн байха. «Комсомолой пропагандистда» гэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гай тэмдэгтэ хүртэһэн Г. Ц. Цыреторова энэшье жэлдэ хэшээлнүүдээ баһал урданайхидаал адли ажабайдалтай нягта холбоотойгоор үнгэргэнэ.

Һуралсалай энэ жэлэй түрүүшын хэшээлнүүд мүнөө сагай эрилтэдэ хүрэмөөр, һайнаар үнгэргэгдэһэн байна.

Мүнөө манай политическэ ба экономическа һургуулинуудай пропагандистнар КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1984 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ хамаг хүсэ шадалаа элсүүлэн, совет арадай Агууехэ Илалтын 40 жэлэй ойн баярта, КПСС-эй XXVII съездын нэрэ хүндэдэ зорюулагдаһан социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулна. Гэхэ зуура, тус һургуулинуудай шагнагшад үргэн олониитын дунда үзэл сурталай асуудалнуудаар олондо туһатай хүдэлмэри нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа бага бэшээр оруулна.

Н. ДОРЖИЕВА,
КПСС-эй Хориин райкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагшын орлогшо.

Комсомолой ажабайдал

ЭМХИДХЭХЫ ЯБУУЛГАЯА ЭДЭБХИЖҮҮЛХЭ

Железнодорожно районой комсомолой организациин тоосоото-һунгалтын XXV конференци боложо, гурбан жэлэй туршада хэһэн хүдэлмэриингөө дүн зүбшэн хэлсэбэ. ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь А. Волков тоосоото элидхэл хэжэ, энэ хугасаа соо районой комсомолшуудай бэелүүлһэн ажал хэрэгүүд болон бии байгаа дутуу дунданууд, саашадаа бэелүүлхэ зорилгонууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрөө.

Тоосоото үе соо районой комсомолшууд эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ, районойнгоо ажалшадай арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө горитой хубита оруулаа. Мүнөө район дотор комсомол-залуушуулай 24 коллектив энэ табан жэлэй дүрбэн жэлэй түсэбые болзорһоонь холо урид дүүргээд байна. Тиихэдэ мянга шахуу комсомолшууд хубиингаа социалис уялгануудые дүүргээд, 1985 оной тоосоогоор ажаллажа байнхай.

Комсомолшууд болон залуушуулай эдэбхи үүсхэлтэйгээр, габшагай һайнаар ажаллаха хэрэгтэнь үргэнөөр дэлгэрһэн социалис мүрысөөн шиидхэхы нүлөө үзүүлээ гээд нүхэр Волков тэмдэглээ. Тоосоото үе соо комсомолшууд элдэб үүсхэл гаргажа, ёһотойл шанга мүрысөө эмхидхэһэн байна. Тэдэнэй дунда Буряадай комсомолой 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөн ехэ удха шанартай байгаа. Энэ мүрысөө прибор бүтээлгын нэгэдэлэй комсомолшууд үүсхээ юм. Энээние районой комсомолой бүхы организацинууд дэмжэһэн байна. Үүсхэлшэд абаһан социалис уялгануудаа амжалтатай бэелүүлжэ, түсэбһөө гадуур 29 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргаа. Энэ мүрысөөндэ авиазаводой, ЛВРЗ-гэй, ЗММК-гай комсомолой организацинууд ехэ амжалта туйлаа. Жэшээлхэдэ, ЗММК-гай комсомолшууд тоосоото үе соо габшагай шангаар ажаллажа, 210 түмэр хүүргын хэрэгсэлнүүдые бүтээжэ, БАМ-ай барилгада эльгээһэн байна. Энээнэй ашаар Северобайкальскһаа Куанда хүрэтэрхи участок дээрэхи хүүргэнүүд болзорһоо урид ашаглалгада үгтэжэ, энэ түмэр замаар түрүүшын поездын хододоро гараха хэрэгтэ хубитаяа оруулһан байна.

Гадна прибор бүтээлгын нэгэдэлэй Т. Матвеевагай комсомол-залуушуулай бригада ажалай бүтээсые 1 процентээр дээшэлүүлхэ, бүтээн гаргаһан продукциин өөрынь үнэ сэнгые 0,5 процентээр нэмэжэ хямдаруулха гэһэн партиин даабаритай танилсаад байхадаа, ажалай бүтээсые 2 процентээр дээшэлүүлхэ үүсхэл гаргаһан байгаа. Энэ үүсхэлыень тус нэгэдэлэй 18 бригада дэмжээ һэн. Мүнөө үүсхэлшэд хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ байнхай.

Удаань элидхэлшэ район дотор комсомол-залуушуулай коллективүүдые байгуулха хэрэгтэ тогтоһон байна. Энэ талаар ВЛКСМ-эй райком ехэ хүдэлмэри ябуулна. Урда конференци дээрэ «Теплоприбор» заводой комсомолой организаци энэ талаар шүүмжэлэлдэ ороһон байгаа. Энээние тэдэнэр хараада абажа, мүнөө комсомол-залуушуулай 6 бригада байгуулаа юм. Тэдэнэй дундаһаа Дарима Истаевагай ударидадаг бригада онсо шалгарна. Тус бригада хүдэлмэриеэ улам бүтээсэтэй болгохо талаар уралан нарижуулгын ехэ хүдэлмэри ябуулжа, 6,5 мянган түхэригэй ашаг олзотой дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ.

Гэхэтэй хамта нүхэр Волков иимэ коллективүүдые байгуулха талаар дутуу дундануудай олон байһые тэмдэглээ. Комсомол-залуушуулай коллективүүдэй тоо байгша ондо ургаагүй байха юм. Тэдэнэй дунда комплексно, ажахын тоосоогоор ажалладаг коллективүүд үсөөн. Барилга дээрэ комсомол-залуушуулай оройдоол нэгэ коллектив бии. Барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездо комсомол-залуушуулай хоёр бригада эмхидхэгдэһэн аад, мүнөө гэшүүдынь таража ябашоо. Тиихэдэ таксистнуудай дунда иимэ 4 бригада байгуулагдаад, муу бэшээр ажаллажа байһан аад, һүүлэй жэлнүүдтэ муудажа, түсэбөөшье дүүргэхэеэ болишоо. Тэдэнэй дунда ажалай журам эбдэхэшье ушар бии. Эдэ жэшээнүүд юу гэршэлнэб гэхэдэ, тус предприятинуудай комсомолой организацинууд энэ шухала хүдэлмэридэ онсо анхарал хандуулаагүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Мүн ВЛКСМ-эй райкомшье энээние хинан шалганагүй. Залуушуулые бригадануудта суглуулжа, тэдэнэй хүдэлмэриие хамтын подрядай гуримаар эмхидхэхэ эрилтын табигдажа байһан мүнөө үедэ энэмнай таарахагүй ябадал болоно. Тус конференци дээрэ үгэ хэлэгшэдэй иимэ байдалые эрид шууд шүүмжэлһэниинь зүбтэй.

Элидхэлшэ саашань хэлэхэдээ, үйлэдбэриин нөөсэ арга боломжонуудые, дутуу дундануудые элирүүлхэ, электрын элшэ хүсэ, түлишэ болон бэшэ элдэб материалнуудые алмаха талаар, «Комсомолой прожекторэй» ябуулдаг хүдэлмэри тушаа тогтоо. Мүн техникум, мэргэжэл олгодог училищи болон һургуулиин комсомолой организацинуудай хүдэлмэри нарин нягтаар шэнжэлһэн, дутагдалнуудыень заагаһан байна. Залуушуулые политическэ, үзэл сурталай талаар хүмүүжүүлхэ, эрдэм дээшэлүүлхэ онол арга гэхэдэ, комсомолой политическэ ба экономическа һуралсал болоно. Энэ талаар район дотор ехэ юумэн хэгдэнэ. Гэбэшье дутагдалнууд олон. Тоосоото үе соо эдэ һургуулинуудта ябадаг һурагшадай тоо нэмээгүй. Иимэ һургуулинуудайшье тоо тэрэл ёһоороо байһан зандаа. Зарим һургуулинууд хааглаһан байна. Иимэ ушар ЛВРЗ-гэй хэдэн цехүүдтэ болоо. Һургуулинуудай зарим хэшээлнүүд һулаар, хайша хэрэгээр эмхидхэнэ. Эдэ бүгэдые хараада абажа, дурсагдаһан дутагдалнуудые усадхаха эрилтэ конференци дээрэ табигдаа.

— Энэ конференци дээрэ комсомолой хүдэлмэриин олон дутуу дунданууд тухай хөөрэлдөөн боложо байна. Энэ тон зүб гэжэ һананаб. Энэ хүдэлмэриеэ улам эдэбхижүүлхын, урагшаа дабшахын тула бүхы һайн муугаа нюултагүйгөөр, сэхэ руунь хэлсэжэ, бүгэдөөрэн шиидхэхэ ёһотойбди — гээд барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын шулуушан В. Карпов мэдүүлбэ.— Эндэ «Комсомолой прожекторэй» хүдэлмэри шүүмжэлэгдээ. Энэ зүб. Манайшье поездын хүдэлмэри абажа харахада, хэды ехэ материал хайша хэрэгээр гаргашалагдана гээшэб. «Би барилгын эзэмби» гэһэн уряашье мартагдашанхай. Тиихэдэ барилгын эмхинүүдтэ комсомол-залуушуулай бригаданууд үгы гэнэбди. Манайхиһаа бэшэ. Би мүнөө энэ бригада тухай хөөрэхэ һанаатайб. Тус бригадые депутат А. Танана ударидадаг. Энэмнай штукатур-шэрдэгшэдэй бригада юм. 1982 ондо республика соогоо комсомол-залуушуулай коллективэй дунда түрүү һуури эзэлээ һэн. Харин мүнөө дүүрэн хүсэндөө хүдэлжэ шаданагүй. Шалтагааниинь хадаа, тус коллектив бригадна подрядаар ажаллажа шадахагүй байна. Юуб гэхэдэ, бригада саг үргэлжэ нэгэ объектһээ нүгөө объектдэ эльгээгдэнэ. Иигэжэ бригадые звенонуудта һалгааха, барилгын материалнуудаар саг соонь хангахагүй ушар бригадын гэшүүдэй эдэбхи үүсхэл, урма зориг унагаана. Тиимэһээл барилгын эмхинүүдтэ залуушуулай коллективүүд үсөөн,— гэбэ.

Удаань үгэ абаһан Улаан-Үдын Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой машинист А. Чернигин өөһэдынгөө комсомолшуудай ажал хэрэгүүд тухай тогтоо. Эндэ ажалда, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, бусадта жэшээ харуулдаг залуушуул олон. Эдэние тоолобол, машинистнүүд К. Климентьев, В. Бурдуковский, М. Нелюбин болоно. Байгша оной үнгэрһэн арбан һарын туршада депогой комсомолшууд болон залуушуул 4 миллион квт. час электрын элшэ хүсэ, 27 тонно дизельнэ түлишэ алмажа, 789 хүндэ поезд эрхим шанартайгаар ябуулһан байха юм. Тиихэдэ тэрэ училищи дүүргэжэ ерэгшэдтэ анхарал ехээр хандуулха тухай хэлээ. Энэ талаар комсомолой комитедэй ябуулха хүдэлмэри дурдаһан байна.

— Мүнөө манай ороной хүн бүхэн Илалтын 40 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын тула оролдожо байна. Манайшье «ВЛКСМ-эй XIX съездын нэрэмжэтэ» комсомол-залуушуулай бригада энэ һайндэрые ажалай амжалтаар угтахын түлөө «4,5 жэлэй түсэб— Илалтын үдэр болотор гэхэ» гэһэн үүсхэл гар[гажа,] габшагай һайнаар ажал[лажа] байна. Бидэ хэлэһэн үг[эдөө] заатагүй хүрэхэбди. Бри[гада]мнай үнинэй эмхидхэг[дэһэн,] булта бэе бэеэ мэдэхэ, һаналтай болоһон, зон гэ[жэ болохо]бди. Тиимэһээ үгэмнай найдамтай. Районойнгоо [ком]сомолшуудые манай үүс[хэлые] дэмжэхыень уряалнаб,— прибор бүтээлгын нэгэ[дэлэй] комсомол-залуушуулай гадын бригадир Т. Кузн[...] мэдүүлбэ.

Удаань үгэ хэлэһэн Б[...]дай хүдөө ажахын инсти[тудай] студентка С. Булганова, [«Бу]рятгражданпроект» ин[сти]дай инженер-электрик О[...]марев, «Бурятфермаш»[...] гэдэлэй мастер И. Кузн[...] Улаан-Үдын локомотив[...] заһабарилгын заводой н[...]ник В. В. Саржан болон [...] Илалтын энэ ехэ һайн[дэрые] яажа угтахаар комсомо[лшууд] болон залуушуулай б[...] байһан тухай хөөрэһэн[...] сомолой организациин [хүдэл]мэриие шэнжэлэн ха[...] дутуу дундануудыень эл[ирүүлһэ]н байха юм.

Конференцидэ үгэ хэ[лэгшэд] ВЛКСМ-эй райкомой хү[дэл]мэрие хангалтатайда то[оһон,] саашанхи хүдэмэридэнь [...] һайханиие хүсэбэ.

Конференциин түгэ[сэлдэ] КПСС-эй райкомой н[...] секретарь В. М. [...] ВЛКСМ-эй Буряадай об[комой] нэгэдэхи секретарь Л. [...]тунаев гэгшэд үгэ хэлэ[...]

ВЛКСМ-эй райкомой [...]хэлэй түрүүшын пленум [боло]жо, ВЛКСМ-эй Желе[знодо]рожно райкомой н[эгэдэхи] секретаряар В. Волков, [...]тарьнараар В. Ломпое[ва ...]гова гэгшэд һунгагдаба.

М. САНДА[...]
манай [...]

Совет орон дотор

МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ ҺУРАЛСАЛ ЭХИЛБЭ

БАРНАУЛ. Алтайн трактористнууд болон комбайнернуудай хүдөө ажахын техникэ түгэс шудалхадань, эрхимүүдэй дүй дүршэлые халан абахадань, механизаторнуудай бүгэдэниитын һуралсал туһалха байна. Һуралсалай-курсовой бүхы комбинадууд, хүдөөгэй ПТУ-нуудта, хизаарай колхоз, совхозуудта хэшээлнүүд һаяхан эхилээ.

Газар таряалан эрхилхэ ба хүдөө ажахын ургамалнуудай селекциин Алтайн эрдэм шэнжэлэлгын институдай хүдөө ажахын, болон политехническэ институдай эрдэмтэдэй зохёоһон программын ёһоор механизаторнууд һураха юм. Ажахынуудай дүршэл ехэтэй мэргэжэлтэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл дээдэ һургуулинуудай, техникумүүдэй багшанар хэшээлнүүдые үнгэргэхэ. Ажалай түрүү онол аргануудые, хүдөө ажахын экономикын үндэһэ һуури шудалагдахаар хараалагдана.

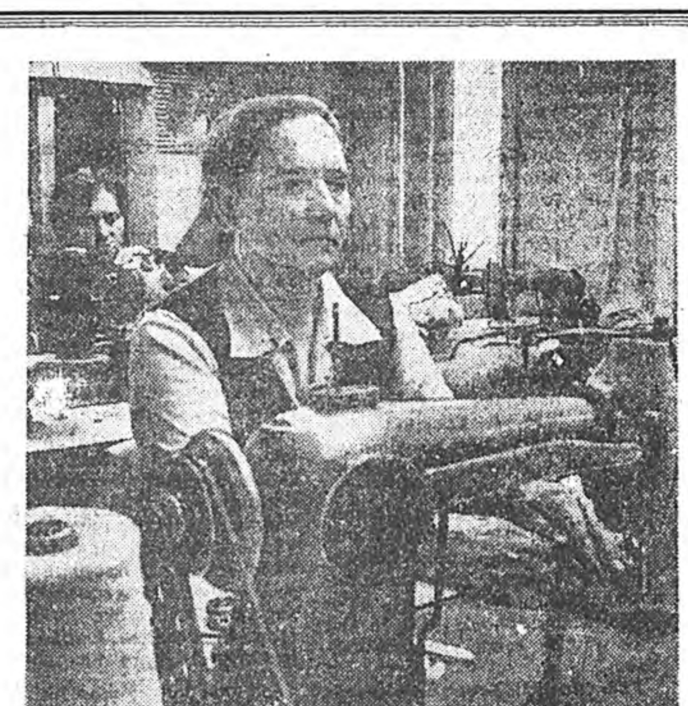
Алтайн хүдөө нютагуудта бүгэдэ ниитын һуралсалай курсануудта 10 мянга шахуу механизаторнууд мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ юм. Олохон хүбүүд, басагад трактористнуудай болон комбайнернуудай үнэмшэлгэнүүдые түрүүшынхеэ абаха.

ЕРЭЭДҮЙН МЭРГЭЖЭЛТЭДТЭ

ЛЕНИНГРАД. Техническэ мэргэжэлэй 38-дахи училищиин мастерскойнуудта бүтээгдэдэг болоһон бишыхан компьютернүүд ерээдүйн хүдэлмэришэдые бэлдэхэ талаар һуралсалые нарижуулан һайжаруулха арга олгохо юм. Автомадаар х[...]гдаһан үйлэдбэринүүдтэ хүдэлхэ мэргэжэлтэдые бэлдэдэг ПТУ-да түрүүшын оньһон түхеэрэлгэнүүд эльгээгдэбэ.

— Территориально-һалбариин «Интенсификация-90» гэжэ программын ёһоор иимэ кадрнуудые һургалгада онсо анхарал хандуулагдадаг байна, — гэжэ Ленинградай болон областиин техническэ мэргэжэлэй һуралсалай Главна управлениин начальник Э. Горчаков хэлэнэ.

(ТАСС).



Дүрбэдэхи разрядай оёдолшон Ефимия Поликарповна Михалева «Бурятбыттрикотаж» үйлэдбэриин нэгэдэлэй 1-дэхи ательедэ хоридохи жэлээ хүдэлжэ байна.

Совет арадай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда туйлаһан гайхамшагта илалтын 40 жэлэй ойн баярые уттуулан дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Ефимия Поликарповна оролсоод, үндэр амжалтануудые туйлана. Тэрэ мүнөө 1986 оной март һарын тоосоогоор хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. П. Михалева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ГАБЬЯА ЕХЭТЭЙ ХҮН

Иван Иннокентьевич Нечкин хара багаһаа ажал хэжэ эхилһэн. Тэрэ Кабанскын районой Колесово һууринда колхозниигой гэр бүлэдэ түрэһэн юм. Һургуулиин хүбүүн хэшээлэйнгээ һүүлээр эсэгэтээ поли дээрэ, эхэтээ фермэдэ ошожо, хамһалсагша бэлэй. Иван арбан табан наһатайдаа нютагайнгаа һургуулиин долоодохи класс дүүргэһээр түрэл ажахынгаа гэшүүн боложо абтаа һэн. Тэрэнэй колхоздоо удаан хүдэлөөгүй байхадань, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн эхилээ.

Иван Нечкин 1942 ондо арбан найман наһаяа гүйсэхэдөө, Эхэ ороноо хамгаалалсахаяа үетэн нүхэдөөрөө хамта баруулжаа ябаа һэн. Залуу сэрэгшэ гурбадахи Украинска фронтын танкова дивизидэ албаяа эхилһэн байна. Тэрэ ами наһаяа хайрлангүйгөөр, эрэлхэг зоригтойгоор фашис нохосуудые хюдалсаа. Тэрэниие дайнай табан медаль, тэрэ тоодо «Шэн зоригой түлөө» медаль гэршэлнэ.

Иван Иннокентьевич 1947 ондо түрэл нютагаа бусажа ерээ һэн. Иигэжэ тэрэ эндээл мүнөө болотор амжалтатай хүдэлһөөр. Түрүүн Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо колхозниигоор, 1959 ондо ажахынь Кабанскын совхоз, һүүлдэнь шубуунай фабрика боложо хубилхадань, тэндэ трактористаар хүдэлөө. Нүхэр Нечкиндэ ямаршье ажал даалгажа үгэбэл, тэрэнээ сагсоонь һайн шанартайгаар заатагүй дүүргэдэгыень нютагайхидынь магтан тэмдэглэдэг.

1972 ондо ажахын хүтэлбэрилэгшэд Иван Иннокентьевичые нугаһа үсхэбэрилдэг бригадын бригадираар, һүүлдэнь залуу малые шахан таргалуулха гүүртые даагшаар томилһон байна. Эдэ ажалда хүдэлхэдөө, тэрэ нилээд дүй дүршэл абаһан, мал болон шубуудые хайшан гээд эдеэлүүлхэб, харууһалхаб гэжэ хэнһээшье дутуугүй мэдэдэг болоһон юм.

Н. И. Нечкинэй даадаг бригада һайн үүлтэрэй буруу, хашарагуудые харууһалжа, жэл бүхэндэ ажахы дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илажа гараһан, амжалта түгэсөөр ажаллаһан байна. Тэрэ мүнөө ганса ажахы соогоо бэшэ, мүн район, республика дотороо суутай болонхой.

Коммунист Иван Иннокентьевич ганса өөрынгөө ажалые хараад ябадаг бэшэ, ниитын хэрэгэй түлөө хододоо оролдодог хүн юм. Суута малшан отделениингээ парторганизациин бюрогой гэшүүн юм, мүн отделениингээ арадай хиналтын бүлэгые даадаг. Эдэ олон уялгануудаа тэрэ хододоо һайнаар дүүргэдэг байна.

Энэ ажахыда үүлтэртэ мал олошоруулха талаар габьяа ехэтэй байһанайнгаа түлөө «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор, олон тоото медаляар шагнагдаһан. Ажахынгаа гол һалбари болохо мал ажалые саашадань хүгжөөлсэхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулалсажа ябаһан И. И. Нечкинэй ажал хүдэлмэриин хододоо амжалтатай байхань дамжаггүй.

В. ЦИБИН,
КПСС-эй Кабанскын райкомой инструктор.



МОСКВА. СССР-эй Госстандартын Түбэй конструкторска бюрогой мэргэжэлтэд шэнгэн бодос ашаалан зөөдэг амһартануудай тон тодорхой хэмжээнүүдые элирүүлдэг нүүдэл лаборатори зохёобо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СССР-эй Госстандартын Түбэй конструкторска бюрогой мэргэжэлтэд Борис Нечаев (зүүн гарһаа) Валерий Свиридов гэгшэд шэнэ түхеэрэлгые шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ЭРХИМ ДҮНГҮҮДЫЕ ТУЙЛАҺААР...

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй дүүрэтэр богонихон саг үлэбэ. Жэлэй дүүрэтэр хэгдэхэ ажал, шиидхэгдэхэ асуудалнууд үшөөшье олон. Ажалша коллективүүд, хүдэлмэришэд абаһан уялга, даабаринуудаа болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилго урдаа табина. Үнгэрһэн хугасаада хэгдэһэн хүдэлмэриингөө дүнгүүдые согсолжо, үндэр бүтээсэ туйлаха гэжэ эрмэлзэнэ. Буряадай участогай барилгашад бага гаргашатайгаар, түргэнөөр барилга хэжэ, БАМ-ай барилгын түгэсхэлэй шатада дэлгэрһэн мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлажа байнхай.

Байгша оной эхинһээ эдэнэр 13 миллион кубометр хайр шорой зөөжэ, түмэр харгын далан баряа. Энэ жэлэй юһэн һарын туршада 135 километртэ рельс табижа, БАМ дээрэ эгээл һайн үрэ дүн туйлаһан юм. Северобайкальск городто баригдаһан түбэй котельнын түрүүшын ээлжээн ойрын сагта ашаглалгада тушаагдахань. Байрын гэрнүүд, промышленна объектнүүд, магазин, столово, саад, яслиин байшангуудые ашаглалгада оруулжа үргэлжэлһөөр.

«Нижнеангарсктрансстрой», «ЗапБАМстроймеханизация», «Мостострой-9», «БАМтрансвзрывпром» трестнүүдэй хүдэлмэришэд социалис мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, байгша оной даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ, ехэшье, багашье объектнүүдые саг болзортонь ашаглалгада тушаахын тула тэмсэнэ. Жэшээлхэдэ, «Нижнеангарсктрансстрой» трестын коллектив юһэн һарын туршада генподрядаар барилга хэхэ даабаряа 110,6 процент, өөрын хүсэ шадалаар барилга хэхэ даабаряа 137 процент дүүргэжэ, ажалай бүтээсые 1,7 процентээр дээшэлүүлбэ. Ажалаа аша үрэтэйгөөр, шадамар бэрхээр эмхидхэһэн дээрэһээ 478 мянган түхэригэй алмалта хэһэн байха юм. Барилгын өөрынь үнэ сэн 1,5 процентээр доошолуулагдаа.

— Манай трестын хүдэлмэришэд бүхы ажалайнгаа 41,3 процентыень бригадна подрядай гуримаар дүүргэнэ. Зарим барилга-хабсаралгын поезднуудай коллективүүд 45—50 процент ажалаа шэнэ гуримаар бэелүүлнэ, ажалай, технологическа, хангалгын журам шангадхаха хэрэгтэмнай шэнэ онол арга нүлөө үзүүлнэ, — гэжэ «Нижнеангарсктрансстрой» трестые эрхилэгшэ, Социалис Ажалай Герой Ф. В. Ходаковский хэлээ һэн. Энэ трестын коллектив байгша оной гурбадахи кварталай дүнгөөр КПСС-эй Хойто-Байгалай горкомой, Забайкалиин транспортна барилгашадай дорпрофсожой дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдахал ёһоороо шагнагдаа.

— Бидэ саашадаа социалис мүрысөөнэй нүлөөе улам дээшэлүүлжэ, бригадна подрядай гуримаар бүри ехэ барилга хэхэбди. Ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ, барилгын үнэ сэнгые доошолуулха хэрэгтэ хубитаяа оруулхаар шиидэнхэйбди, — гэжэ Ф. В. Ходаковский мэдүүлнэ.

«Нижнеангарсктрансстрой» трестын коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэн жэлэй даабари болзорһоонь урид, октябриин 1-дэ дүүргээ бэлэй. Тус трестын ажалша коллективүүд «Илалтын 40 жэлэй ойдо—габшагай ажалай 40 недели» гэһэн уряа доро мүрысэжэ эхилбэ. Эдэнэр арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхын тула тэмсэлээ шангадуулна. Барилга-хабсаралгын 708-дахи, 572-дохи, 608-дахи поезднуудай, автобазын, оньһожоруулагдамал 140-дэхи колоннын коллективүүд 1985 оной түсэбөөр барилга хэжэ эхилһээр үнинэй юм.

«Мостострой-9» трестын коллектив Буряадай, Шэтын участогууд дээрэ БАМ-ай хүүргэнүүдые бариха даабаряа болзорһоонь холо урид дүүргэһэн тухайгаа элидхээ бэлэй. Хүүргэ баригшад Ленэ мүрэнэй эрьеһээ БАМ-ай 837-дохи километртэ оршоһон Куанда хүрэтэр 500 ехэ, бага хүүргэнүүдые хабсаргаһан алдартай. Хүн зоной һуудаг газарһаа холо, сэбдэг хүйтэн орон дайдада, тэршээ дошхон гол горходые «хазаарлан», хүүргэнүүдые барижа, даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэдэг заншалтай. Эдэнэр хүүргэ бариха шэнэ онол арга зоримгойгоор хэрэглэжэ, богони сагай туршада, бага гаргашатайгаар найдамтай бата хүүргэнүүдые хабсаргаа. Бригадна подрядай гуримаар 40—45 процент ажалаа хэдэг болонхой. Харин 53-дахи, 97-дохи отрядуудай коллективүүд 65—70 процент хүрэтэр ажалаа шэнэ гуримаар хэжэ, халаан бүриингөө даабарие холо үлүүлдэг байха юм.

— Хүүргэ баригшадай оролдосо үүсхэл, ёһотой баатаршалга гаргаһанай ашаар лэ БАМ-ай хүүргэнүүд саг болзортоо хабсаргагдадаг бэлэй. Бидэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй 3 жэл 9 һарын даабариһаа гадуур 12 миллион түхэригэй барилга хээбди. Жэлэй дүүрэтэр үшөө олон миллион түхэриг ашаглажа, саг үргэлжын хүүргэнүүдэй барилга хэхэбди, —гэжэ «Мостострой-9» трестые эрхилэгшэ, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат И. Д. Рассказов хэлэнэ.

Ленэһээ Куанда хүрэтэр гайхамшаг хүүргэнүүдые хабсаргаһан «Мостострой-9» трестын коллектив байгша оной гурбадахи кварталай даабарие 117 процент дүүргээ. Ажалай бүтээсые 2,5 процент дээшэлүүлжэ, барилгын үнэ сэнгые 1,7 процент доошолуулаа. Хүүргэ баридаг 53-дахи отрядай коллектив 85 процент ажалаа бригадна подрядай гуримаар дүүргэдэг болоо. БАМ дээрэ шэнэ арга үргэнөөр хэрэглэжэ, бэшэндэ ёһотой жэшээ харуулна.

Тус отрядай коллектив ажалай бүтээсые 12 процент дээшэлүүлбэ. Барилгын үнэ сэнгые 1 миллион 114 мянган түхэригөөр доошолуулаа. Шэнэ онол арга үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, хүүргэнүүд[ые богони] сагай туршада, шанартайгаар хабсарга[...]рэнэй даабари, абаһан [уял]гаяа амжалтатайгаар б[...]нэ. Энэ түрүү коллекти[в ...]лэй табан кварталай т[...] СССР-эй Транспортна [бари]гашадай министерствын [...] союзай ЦК-гай дамж[уулгын] Улаан тугые алдангүй ябана.

Хүүргэ баридаг 52-д[охи от]рядай хүдэлмэришэд [...] хүүргэнүүдые богони б[...] туршада эрхим шанар[тайгаар] хабсаргаха гэжэ һалал[...]доно. Байгша оной гу[рбадахи] кварталай даабари 11[...] цент дүүргэжэ, бүхы [...]нүүдые болзорһоонь [...] ашаглалгада тушааһа[н ...] КПСС-эй Хойто-Байгала[й гор]ком энэ туйлалтануудые [...] дэрээр сэгнэжэ, Хүн[дэлэлэй] грамотаар шагнаа.

«ЗапБАМстроймехан[изация»] трестын хүдэлмэришэд [арбан] нэгэдэхи табан жэлэй[...]һээ Буряадай, Шэтын [участо]гуудта асари ехэ хэм[жээнэй] ажал хүдэлмэри хээ, [...] Эдэнэр табан жэлэй [...] болзорһоонь урид дүүр[гэ]һэн мүрысөөндэ ор[олсожо,] хаба шадалаа харуулна[...]һожоруулагдамал 138-да[хи ...]дэхи, 135-дахи, 137-до[хи ...]лон бусад колонноиуу[дай кол]лективүүд 80 процент[...] бригадна подрядай гу[римаар] хэжэ, түмэр замай да[лан ба]риха даабаряа холо [үлүү]лэн дүүргэдэг байха юм. [...] ехэтэй техникээ [...] бэрхээр ашаглаһанай[...] лэ түмэр харгын далан[...] даабаряа холо үлүүлдэ[г ...]

— Манай трестын [хүдэлмэ]ришэд бригадна п[одрядай] гурим амжалтатайгаар [нэбтэрүү]лэһэн дээрэһээ арбан [нэгэ]дэхи табан жэлэй 3 [жэл 9] һарын даабариһаа га[дуур ...] миллион түхэригэй [...]хээ. БАМ-ай барилгы[...] зорһоонь урид дүүргэж[э ...] тээшэ ашаанай поезд[...] ябуулха хэрэгтэ бага[...] хубитаяа оруулалсаа, [— гэжэ] тус трестые эрхилэгш[э ...]логшо М. Ф. Николе[в мэ]дүүлнэ. Буряадай үч[астогай] бэшэшье ажалша к[оллекти]вүүд шэн зоригтойгоо[р ажал]лажа, КПСС-эй XXVI [съездын,] КПСС-эй ЦК-гай удаад[ахи пле]нумүүдэй шиидхэбэр[инүүдые] бодото дээрэнь бэ[елүүлжэ] байна. Үдэр хоногой [...] тума байгша оной [...] болзорһоонь урид дү[ү...]дэй тоо улам олошор[...]лай түрүүшүүлэй жэшэ[...] абажа, түрүү дүй [дүршэл,] онол аргануудые, онь[һон тех]никэ үйлэдбэридэ [...] бэрхээр нэбтэрүүлһэн[...]дай участогай хүдэлм[эришэд] ехэ, багашье объект[нүүдые] саг болзортонь аша[глалгада] тушаахын түлөө тэмсэ[...]ай барилгашад үдэр [...] ошохо тума ажалайнгаа [...] улам шангадхажа, эгээ[л ...] бүтээсэ туйлахын, б[арилгын] үнэ сэнгые доошолуул[ха]ла тэмсэжэ, эрхим дү[нгүүдые] туйлаһаар.

К. ЖАМБ[...]
манай [...]

·ТАСС·АПН· ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ ЮУН БОЛОНОБ ·ПРЕСС-БЮРО·

...ЕРНА ДАЙЕ ...СУУЛАН САРАХА

...аюулгүй байдал хангахын, ...холбоо тогтоохын түлөө ...ын комитедэй сесси хүдэлмэ-...ьдэ дүүргэбэ. 21 ороной, ...ын 12 эмхиин түлөөлэгшэд ...адаһан байгаа.

...Верховно Соведэй Союзай ...үүлэгшэ, Европодохи аюул-...ий ба харилсаа холбооной ...комитедэй түрүүлэгшэ Лев ТОЛКУНОВ АПН-эй коррес-...Брюссельдэ уулзахадаа, иигэ-...

...Европодохи байдал орёо түг-...шахардуу шанга болонхой. ...ибоон гү, али хёмороо зүри-...улижа гараха гээшэ гү, гэ-...мүнөө энэ түбиин оронуудай ...гүрэнэй ажал ябуулагшадай ...урсаар табигдажа байна. Ев-...дээгүүр баглайрһан сэрэг дай-...ые арюудхан һалгаахын тула ...одохи байдалые һайжаруул-...дал хангахын, харилсаа холбоо тогтоохын түлөө уласхоорондын комитедэй Брюссельдэ болоһон сесси дээрэ онсолон тэмдэглэгдэбэ.

Дайнай һүүлээр Европодо амгалан байдал хангалгын хэлбэришэгүй гол ёһонуудай үндэһэ һуурийе табиһан Ялтын, Потсдамай түүхэтэ шиидхэбэринүүдһээ Европодохи хүдэлөөн үндэһэтэй юм. Энэ хүдэлөөн ээрхэг түримхэй ябуулгануудые зайсуулан сарахын, Европын түбидэ бата эб найрамдал хангахын тула гүрэнүүдэй ба арадуудай хоорондо харилсаа холбоо тогтоохо зорилготойгоор 1945 болон 1975 онуудта абтаһан шиидхэбэринүүдэй политическэ, философидо үндэһэлнэ. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай гал дүлэн соогуур Германиин рейх һалгаагдаа һэн. Тэрээндэ дахинаа тэхэрин бусаха юумэ байхагүй гэжэ үһөө хяһаа нэхэгшэдтэ, Европын гүрэнүүдэй хилэнүүдые дахинаа хаража үзэхые һэдэгшэдтэ һануулхада, үлүү болохогүй хэбэртэй.

— Советскэ Союзай гаргаһан эб найрамдалта үүсхэлнүүд уласхоорондын асуудалнуудта тэрэ тоодо Европо түбиин байдалда манай ороной ямараар хандадаг ушар сессиин гол анхарал татаһан байгаа, — гэжэ Л. Н. Толкунов саашадаа хэлэбэ. — СССР-эй гадаадын политическэ хараа шэглэл али бүхы үйлэ хэрэгүүдтэ дайрагдадаггүй, үнэн сэхэ, бүтэмжэтэй һайн хөөрэлдөөнүүдые хэжэ, бүхы орёо асуудалнуудые шиидхэхын түлөө Советскэ Союз залан сэхээр тэмсэдэг юм гэжэ олһнхи үгэ хэлэгшэд сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглээ. Мүнөө, түрүүлэн добтолхо зорилготой американ шэнэ буу зэбсэгэй Европодо тараагдан тодхогдожо байхада, Советскэ Союзай бэеэ барижа байһан ушарынь уласхоорондын орёо асуудалнуудта СССР-эй тон харюусалгатайгаар хандадаг байһыень элеэр батална бшуу.

...НАТО-гай оронуудай, нэн түрүүн... ...эй Хельсинкидэхи Түгэсхэлэй ...ондо, удхада зүрюу харша ...хэжэ байһаниинь халагла-...оронуудай үгэ хүүрнүүдэй бо-...үдһөө тад илгаатай байһа-...ые тодо хурсаар гэршэлнэ. НАТО буу зэбсэгүүдые үрдил-...дээ, оршон байдалые улам ...га болгоно гэжэ сесси дээрэ ...тэмдэглэбэ. НАТО-гай сэрэ-...а ээрхэг түримхэй шэнжэ-...а шалгарна. Хүсэнүүдэй тэн-...дынгөө аша туһада хубилга-...нэй гол зорилго болоно. ...үдые хуряаха, сэрэгэй түг-...уларуулха хөөрэлдөөнүүдтэ ...оронуудай ямараар хандадаг ...Хельсинкидэхи Түгэсхэлэй акт-...харша юм. Түрүүлэн добтолхо ...ракетэнүүдые жэл урда тээ ...ан тодхожо эхилһэн США-...энэ түбидэ ядерна буу зэб-...арлаха тухай хөөрэлдөөнүүд ...һэн байгаа. Тиихэдэ страте-...зэбсэгүүдые хизаарлаха, хо-...дөөнүүд мүн лэ зогсоогдоо...

...Стокгольмын конферен-...ридэ хангалтагүй муугаар ...бөэ али нэгэ талын түрүүлэн ...ракетэнүүдые Европодо тараан ...мянга гаран хүнһөө бүри-...эй һуралсалые Норвегиһээ ...үнгэргэжэ, «хизаарлагда-...айнай» доктриные бэелүүлхын ...миллиард доллар һомолжо ...этигэл найдалые, аюулгүй ...жүүлхэ тухай хөөрэлдэлтэй...

...бүгэдэ ниитэ Европодохи ...заяан шиидхэгдээ, эндэхи ...һуларуулха арга үгы болоо ...бэшэ. Эгээл тиимэһээ дэл-...а тохёолдуулагдажа байһан ...ые хамтаараа зайсуулан са-...гэжэ Европодо аюулгүй бай-...

Али алинай аша туһада, эб найрамдалай хэрэгэй аша туһада хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэхэ ёһотой гэжэ сессидэ хабаадагшадай олонхид совет-американ харилсаанууд тухай хэлэхэдээ тэмдэглэбэд. Замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые дэлгэрүүлхэгүй тухай, ядерна түхеэрэлгэнүүдые тоогойнь ба шанарайнь талаар тэрэ хэмжээндэнь үлөөхэ тухай хөөрэлдөө эхилхые США зүбшөөхэ ёһотой. СССР-эй жэшээгээр Вашингтон түрүүлэн ядерна буу зэбсэг хэрэглэхэгүй гэһэн уялга абаха, мүн газар доро ядерна туршалга хэлгые хизаарлаха тухай американ-совет договорые эсэслэн баталха ёһотой.

— Европодо аюулгүй байдал хангахын, харилсаа холбоо тогтоохын түлөө уласхоорондын комитедэй сессиин хүдэлмэри коммюнике баталан абалгаар дүүрэһэн байна, — гэжэ Л. Н. Толкунов хөөрэлдөөнэй түгэсхэлдэ хэлэбэ.

Адли тэгшэ аюулгүй байдалай үндэһэ һуури дээрэ хамтын хүсэлэл оролдолгонуудые гаргаһанай ашаар лэ бата эб найрамдал хангажа болоно. 1985 он хоёр гайхамшагта һара үдэрэй: фашизмые бута сохижо, илалта түйлаһаар 40 жэлэй ойн, аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнэй Хельсинкидэхи Түгэсхэлэй актда гар табигдаһаар 10 жэлэй ойн жэл юм. Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгые болюулхаар, замбуулинай дайдада буу зэбсэг гаргалгые зайсууган сарахаар саг ерэә.

Олег ПОЛИЩУК,
АПН-эй корр.

Брюссель.

СЭВ-эй ТҮҮХЭДЭХИ КУБЫН ХУУДАҺАН

ЭКОНОМИЧЕСКА Харилсан туһалалсалгын Соведэй сессиин XXXIX заседани Гаванада дүүрээ. 1984 оной июньдэ Москвада болоһон, социалис хани харилсаата гүрэнүүдэй экономическа политикын хараа шугамые тодорхойлһон дээдэ тушаалтадай хабаадалгатай Экономическа зүблөөнэй һүүлээрхи ажал ябуулгынгаа түрүүшын дүнгүүдые СЭВ-эй дээдын орган хаража үзэбэ. СЭВ-эй ажал ябуулгые нарижуулан һайжаруулха ба бусад оронуудтай тэрэнэй гэшүүдэй харилсаа холбооё хүгжөөхэ замуудые Гаванадахи зүблөөн тодорхойлһон байна.

35 жэлэй саада тээ СЭВ-эй бии болоһон Европоһоо гадуур Соведэй сессиин үнгэргэгдэһэн баримта тус эмхиин олон талын шэнжые онсолон харуулна. СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай делегацинуудтай хамта Азиин, Африкын, Латинн Америкын оронуудай болон Латинн Америкын орон нютагуудай нэрэ хүндэтэй экономическа эмхинүүдэй ажаглагшадай сессидэ хабаадаһаниинь энээниие батадхана. Сессиин нээлтэ дээрэ Фидель Кастро энээн тухай онсолон тэмдэглээ һэн.

Жэшээлбэл, Соведэй бүридэлдэ ородог аха дүү 10 гүрэнэй правительствануудай толгойлогшонорһоо гадна Югославиин, мүн тэрэшэлэн Анголын, Афганистанай, Йеменэй Арадай Демократическа Республикын, Лаосой, Эфиопиин, Мозамбигай, Никарагуагай ба Мексикын түлөөлэгшэд Кубын ниислэл хото ерэһэн байгаа. Гадна, Латинн Америкын болон Карибска бассейнэй (ЭКЛА) талаар ООН-ой Экономическа комиссиин гүйсэдхэхы секретарь ба Латинн Америкын экономическа системын (ЛАЭС) саг үргэлжын секретарь сесси дээрэ байлсаһан байна.

СЭВ-эй талаар партнернуудай эршэмтэй түргөөр хүгжэжэ байгаа харилсаа холбооной амжалтануудаар ниимэ ехэ һонирхолынь тайлбарилагдана. Тоо, баримтануудшье энээниие гэршэлнэ. Жэшээлбэл, 1950 онһоо 1983 он болотор эдэ гүрэнүүдэй национальна олзо доход 8,7 дахин, харин промышленна үйлэдбэри 13 дахин дээшэлээ. Гэхэтэй хамта хүгжэнги капиталис оронуудта эдэ дүнгүүдынь тус тустаа 3,3 ба 3,8 болоно. Энэ хугасаа СЭВ-эй оронуудта национальна олзо доходой жэлэй дунда зэргын ургалтын 6,7 процент болоо һаань, баруунай оронуудта 3,8 процент болоһон байгаа. Экономическа баазын ургалтын ашаар социалис хани харилсаата гүрэнүүдтэ хүн зоной бодото ашаг олзо 5 дахин шахуу дээшэлүүлэгдээ.

Экономическа талаараа һулашаг СЭВ-эй гэшүүдэй — Вьетнамай, Кубын ба Монголой арадай ажахыда хараа байса амжалтанууд түйлагдаа. Кубын КП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Гүрэнэй Соведэй болон республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Карлос Рафаэль Родригес пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Кубын экономико улам эршэтэйгээр хүгжөөгдэнэ гэжэ онсолон тэмдэглэбэ. Тиин энэнь миил гоё тухайламжа бэшэ, харин бодото байдал мүн болоно. Арадай баатар габьяата ажалаар ба СЭВ-эй талаар партнернуудай үнэн зүрхэнэй туһаламжаар Кубада байгуулагдаһан экономическа бааза ниимэ тобшолол хэхэ арга олгоно.

СЭВ-эй оршондо үнгэргэгдэдэг удаан болзорой программануудые бэелүүлгэдэ Куба хабаадалсадаг. Жэшээлбэл, Лас-Камариокаста никель олзоборилгын комбинадай һууриие табилгада сессидэ хабаадагшад байлсаа. Кубада никелеэр баян уурхайнууд бии юм. Харин тэдэниие ашаглан хэрэглэхын тула орондо хэрэгтэй нөөсэнүүд дуталдадаг. Мүнөө үедэ Пунта-Горда хотодо никелиин концентрадай комбинадай барилга дүүрэхэ дүтэлөө.

Харилсаа холбооной нүгөөдэ программань гэбэл, цитрусовэ ургамалнуудай талаар болоно. Социалис гүрэнүүдэй дундаһаа Куба энэ продукци гадаадада эгээл сэхээр худалдадаг. Мүнөө жэлдэ республика 600 мянгаһаа дээшэ тонно цитрусовэ ургамалнуудые гадаадын гүрэнүүдтэ худалдаһан, СЭВ-эй оронуудай хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые яһала хангаһан байна. Ерэхэ жэлдэ нэгэ миллион тонно үрэ жэмэс тарижа ургуулагдахаар түсэблэгдэнэ. Энэ программада хабаададаг болоходоо, Куба цитрусовэ ургамалнуудые үйлэдбэрилгэдэ хэрэгтэй техникээр хангагдадаг болоо.

Саахарай промышленность хүгжөөхэ программа тухай хэлэхэ болоо һаа, тэрэ гансал саахар худалдаад байхаяа болинхой. Куба саахарай бүхэли заводуудые гадаадын гүрэнүүдтэ худалдажа эхилээ. Тэдэнэйнь хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдэй 60 процентнь өөһэдынь, харин 40 процентнь СЭВ-эй гүрэнүүдһээ эльгээгдэнхэй.

СЭВ-эй бүридэлдэ ороһон сагһаань хойшо үнгэрһэн 12 жэлэй туршада тэрэнэй экономическа хэмжээн индустриальна талаараа хүгжэнги социалис гүрэнүүдэй хэмжээндэ түргөөр дүтэлжэ байна гэжэ Кубын арадай ажахын хүгжэлтын дүй дүршэл тодоор гэршэлнэ, — гээд Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй Гаванадахи секретарь В. В. Сычев мэдүүлээ. Экономикоёо хүгжөөлгэдэ, социальна хүгжэлтэдэ Куба айхабтар ехэ амжалтануудые туйлаа.

Социалис нэгэдэлэй арсашагүй булюу һайн байһан тухай республикын туйлалтанууд батадхана. Тэрэнэй түүхэдэхи шэнэ хуудаһан СЭВ-эй сессиин Гаванадахи зүблөөгөөр нээгдэбэ.

Юрий КРЮЧКОВ,
АПН-эй тусхай корр.

Гавана.

ХҮСЭЛЭЛ ОРОЛДОЛГОЁО ҺУЛАРУУЛХАГҮЙ

ФРГ-гэй мэдээжэ ниитын ажал ябуулагша, Эб найрамдалай Немец холбооной директорадай гэшүүн Лоренц КНОРР АПН-эй корреспондентын асуудалнуудта харюусаһан байна.

Асуудал. ФРГ-гэй дайн дажар буруушаалгын хүдэлөөндэ хабаадагшадай урда ямар гол зорилго табигдана гээшэб?

Харюу. Дайнда бэлдэлгын, үһөөгөө абалгын ба бусад яһатадта дээрэлхэлгын үзэл ябуулгануудай нүлөөндэ ородог улад зоной дунда тайлбарилан ойлгуулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха гээшэ Федеративна Республикын дайнда эсэргүү ба фашизмые буруушаадаг хүсэнүүдэй гол зорилго болоно гэжэ һанаха байна. Экономическа хүшэр хүндэ байдалай бэрхэшээлнүүдые өөр дээрээ нэн түрүүн үзэдэг залуушуул энэ талаар хэбрэг байжа болохо. Залуушуулые иимэ нүлөөндэ орохогүй байхаар һургаха гээшэ манай зорилго мүн.

Хуушанай реваншистнуудые ямаршье ойлгууламжын хүдэлмэреэр заһаруулхагүйш гэжэ ойлгосотой. Харин залуушуулые шадаал һаа, эдэбхитэйгээр гэгээрүүлхэ шухала. Бусад яһатанда дээрэлхүү байха, үһөөгөө абахын тула дайнда бэлдэхэ үзэл бодол идхан номнодог хүнүүдэй нүлөөндэ орожол, реваншистнуудай үймөөнүүдтэ хүбүүд, басагад байлсана гээшэ бшуу.

Тингэбэшье залуушуулда этигэл найдал түрүүлдэг ушар байдалнууд бии юм. Жэшээлбэл, коммунизмда харша адхаг һэжэгтэ абтадаг хүнүүдэйшье ехэхэн хубинь ФРГ-дэ американ ядерна ракетэнүүдые тодхуулхагүй гэжэ тэмсэдэг байһаниинь һайшаамаар. Амгалан ёһоор зэргэ оршохо хэрэгтэй гэжэ Баруун Германиин залуушуулай олонхинь тоолодог. Манай газар дээрэ түрүүшын сохилто хэхэ американ ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые тараан тодхохо гол аюултай гэжэ тэдэнэр тэмсэхээр шиидэнхэй.

Теэд НАТО-гай бүхэдэлхэйн шэнжэтэй хараа шугамай ёһоор ракетэнүүдые тараан тодхохын хажуугаар реваншизм аюултай үүргэ дүүргэнэ гэжэ мартахагүй зэргэтэйбди. Тэдэнэр хүсэ хэрэглэлгые сагааруулха, хүнүүдые дайн дажарта сэдьхэл бодолой талаар бэлдэхэ уялгатай бшуу. Амгалан ёһоор зэргэ оршолгын ба шахардуу байдалые һуларуулгын булюу һайн талануудые хүнүүдтэ ойлгуулха гэжэ оролдохо зэргэтэйбди.

Асуудал. Эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй нэрэ хүндыень олониитын дунда гутааха гэжэ ФРГ-гэй тодорхой бүлэгөөрхид туршадаг гээшэ. Энээн тушаа юун гэжэ хэлэхэ байнабта?

Харюу. Федеративна Республикада дай буруушаалгын хүдэлөөндэ хабаадагшадта бэлэн бэшэ байдаг. Федеральна канцлерай реваншистнуудай холбоонуудые «дайнда эсэргүү ехэ хүсэн» гэжэ тоолодог, харин дайн дажар буруушаалгын ёһотой хүдэлөөндэ хабаадагшадые «Москвагай агентнүүд» гэжэ нэрыень гутаахые оролдожо байхада, даншье хүнгэн бэшэ ааб даа.

Олониитэ зондо мэдээсэл дамжуулдаг буржуазна хэрэгсэлнүүд дай буруушаадаг хүсэнүүдтэ харша номнолго айхабтар эдэбхитэйгээр ябуулдаг болонхой. Баруунай оронуудай зэбсэгжэлгые буруушаагаад, Соведүүдэй зэбсэгжэлгые буруушаанагүйт гэжэ бидэниие гэмнэдэг гээшэ.

Дайн дажар буруушаалгын хүдэлөөндэ хабаадагшад энэ аюулые «харанагүй» гэжэ тэдэниие зэмэлдэг. Тэдэниие мүрынь алдуулха, эб таһалха, худал мүрөөр ябуулха гэжэ оролдодог.

Харин иимэ туршалгануудай хэгдээшье һаань, дай буруушаалгын хүсэнүүд улам бэхижэнэ.

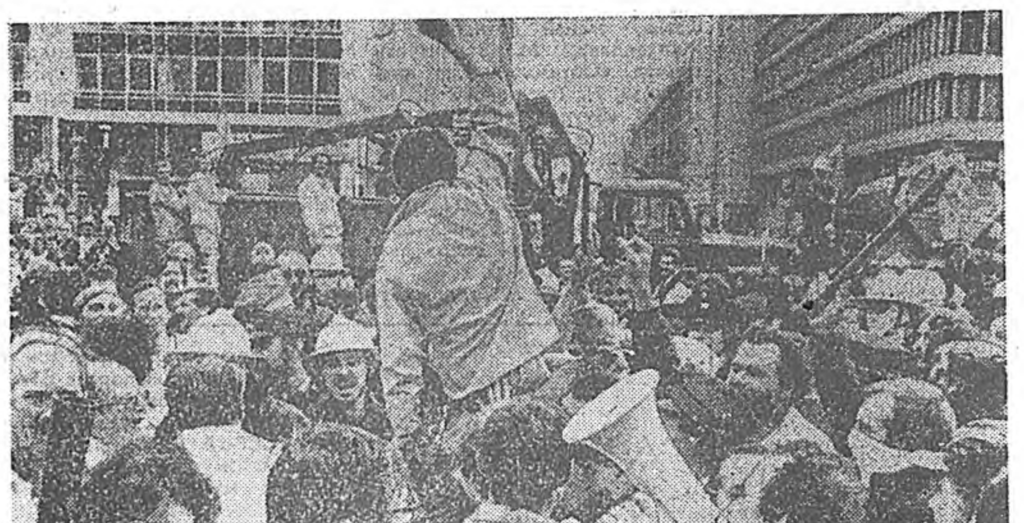
(АПН).

УЛАСХООРОНДЫН БҮЛЭГЭЙ УРЯА

НЬЮ-ЙОРК. Зүүнэй ба баруунай оронуудай хоорондо бүтэмжэтэй һайн хөөрэлдөөнүүдые хэхэ уряатайгаар Аспенскэ Гуманитарна шэнжэлгэнүүдэй институдай дэргэдэхи уласхоорондын бүлэг хандаба.

Мүнөө үедэ бүмбэрсэг дэлхэйн ушар ёһо ойлгохо бүхы хүнүүд зүүнэй ба баруунай оронуудай хоорондохи харилсаанай түгшүүрилээр һанаагаа зобожо байһанаа мэдүүлнэ гэжэ капиталис оронуудай политическэ элитэ мэдээжэ 31 ажал ябуулагшын, тэрэ тоодо урдань правительствануудые толгойлжо байһан Б. Крайский, П. Трюдо, Э. Фор, Э. Хит, Г. Шмидт гэгшэдэй гараа табиһан энэ мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

(ТАСС).



БЕЛЬГИ. Хүдэлмэригүйдэлгын ургажа, юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэржэ, хүн зоной бодото ашаг олзын доошолжо байһанда ороной хүн зон ехээр дураа гутана. Тусхай баримта мэдээнүүдэй ёһоор, Бельгиин 636 мянга гаран хүн гэхэ гү, али ажаллаха аргатай хүн зоной 15,6 процентнь хүдэлмэригүйдэнэ.

Ажалшадай аша туһые хамгаалһан олоной хабаадалгатай тэмсэл олон хото городуудта болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Брюсселиин түймэр сарагшадай, шорой хамагшадай жагсаал.

Бельга—ТАСС-ай фото.

ООН-ой ШУХАЛА АСУУДАЛ

НЬЮ-ЙОРК. ООН-ой байгуулагдаһаар 40 жэлэй ойдо зорюулагдажа, дэлхэйн элдэб оронуудай парламентаринарай хуралдаан тус эмхиин штаб-байшан соо нээгдэбэ. Хэдэ хэдэн гүрэнүүдэй ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, дипломадууд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана. ООН-ой Генеральна секретариин туһалагша Р. Мюллер хуралдаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, уласхоорондын эб найрамдал болон аюулгүй байдалые хангаха хэрэгтэ ООН шухала үүргэ дүүргэнэ гэжэ тэмдэглээ.

Буу зэбсэгүүдые, нэн түрүүн ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые болюулха, ядерна зэбсэгүүдые тоогойнь ба шанарайнь талаар тэрэ хэмжээндэнь үлөөхэ, замбуулинай дайдада буу зэбсэг гаргалгые зайсуулан сараха талаар шэглүүлэгдэһэн ООН-ой шиидхэбэринүүд Советскэ Союзай үүсхэлээр абтаһан юм гэжэ СССР-һээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшын нэгэдэхи орлогшо Р. С. Овинников мэдүүлбэ. Бүтэмжэтэй һайн үүсхэлнүүдые гаргахадаа, Советскэ Союз бусад оронуудай эб найрамдалта дурадхалнуудые һайшаан дэмжэдэг юм. Ядерна буу зэбсэг бүтээн гаргалгые зогсоожо, тэрэнэй нөөсэнүүдые хороожо эхилхэ уряатайгаар ядерна зэбсэгтэй бүхы гүрэнүүдтэ хандаһан Аргентинын, Грециин, Индиин, Мексикын, Танзаниин ба Швециин үүсхэлые СССР түрүүлэн һайшаагаа һэн.

США-гай түлөөлэгшэ Р. Шифтер ООН-ие хардаха гүрдэхые дахинаа һэдэһэн байгаа. **(ТАСС).**

МАНАЙ ГОЛ ЗОРИЛГО

«ГРЕНАДЫН бэеэ даанхай байдалые һэргээхэ гээшэ манай гол зорилго мүн» гэжэ Морис Бишопой нэрэмжэтэ Патриотическа хүдэлөөнэй ударидагша Гренадын революционно правительствада генеральна прокурор байһан Кендрик Рейндикс Джорджтаунда байдаг АПН-эй корреспондент С. И. Дичевто интервью үгэбэ. Кендрик Рейндикс манай корреспондентын хэдэн асуудалнуудта харюу үгөө.

— Танай орондо США-гай булимтаран ороһон сагһаа хойшо жэл үнгэрбэ. Американ эзэмдэгшэд Гренадын арад зондо ямар юумэ асараа гээшэб?

—Экономико ехээр доройтожо, революциин экономическа болон социальна бүхы түйлалтанууд һандаргагдажа байнхай.

Орон дотор ажал хэжэ шадаха хүн зоной 48 шахуу процентнь хүдэлмэригүй. Бүхы гол экономическа программанууд болюулагдаа. Багшанарые бэлдэхэ проект орхигдонхой, врачнууд хүдэлмэриһөө гаргуулагдаа. Профсоюзуудай бүхы эрхэнүүд усадхагдаа, олониитын эмхинүүд тараагдаа. Нютагай болон зональна соведүүд мэтын демократическа эмхинүүд байхаяа болинхой. Шэнэ түхэлэй колониалистнууд зонхилно.

— Танай эмхи хадаа американ сэрэгүүдые Гренадаһаа гаргуулхын түлөө нюуса далдагүй тэмсэл ябуулдаг ори ганса эмхи мүн гээд мэдээжэ. Партиин политическэ хараа шугамые тодорхойгоор найруулжа шадахагүй гүт?

— Национальна бэеэ даанхай байдалаа бусааха, Бишопой правительствын үедэ бэелүүлэгдэдэг байһан бүхы революционно программануудые һэргээхэ, гадаадын эзэмдэгшэдэй бүхы хүсэнүүдые ороной газар дайда дээрэһээ намнаха гээшэ манай гол политическэ эрилтэнүүд болоно.

Гренадын бэеэ даанхай байдал хадаа манай политическэ хараа шугамай гол хубинь юм. Манай орон дотор эзэмдэгшэдэй байгаа сагта тэрэ бэелүүлэгдэхэгүй гэжэ бидэ тоолонобди. Американхидэй Гренадада зэбсэгээр орожо эзэмдэһые ООН-ой гэшүүн 108 орон буруушаагаа гээд мэдээжэ. «Янка сэрэгүүд манай оронһоо тонилогты!» гэжэ тус тогтоолой болон ООН-ой Уставай үндэһөөр бидэ мэдүүлхэ байнабди.

— Олониитэ арад зон танай политическэ программые яажа дэмжэдэг гээшэб?

— Октябриин 19-дэ Сент-Джорджестэ партиие дэмжэһэн олониитын жагсаал үнгэргэгдөө һэн. Энэ хадаа эзэмдэлгын һүүлээр орон дотор эмхидхэгдэһэн эгээл ехэ политическэ жагсаал болоо. Арад зон Гренадын революциие мартанагүй, тэрэнэй уг зорилгонууд тэдэнэртэ дүтэ, арад зон гадаадын хамааралгые буруушаан тэмсэхээр сүм шиидэнхэй гэжэ энэнь харуулна.

— Эзэмдэгшэдэй засагаархид танай хүдэлөөндэ яажа хандanаб?

— Бидэ бултадаа хардалга гүрдэлгэдэ ороһон байгаабди. Олтирогой эзэмдэгдэн сасуу Шэнэ хүдэлөөн — ДЖУЭЛ гэжэ партиин эдэбхитэдые американхид барижа хаагаа бэлэй. Тиин мүнөөшье бидэнэй алхам бүхэн хинагдажа байдаг. Дахуулшадай засаг захиргаан манай бүхы хэблэлнүүдые хааһан байгаа. Манай бэшэгүүд шалгагдадаг. Ороной радиостанци болон хэблэл американхидай хиналта доро абтанхай.

Булимтарагшад манай арад зон тушаа элдэб ааша гаргадаг. Американ солдадуул хэдэн хүниие алаһан байна. США-гай агаарай-десантна 82-дохи дивизиин дайлаашанай гарһаа арбан гурбатай хүбүүн һаяхан хосороо. Алууршаниие Штадууд эльгээгээд лэ дүүрээ. Һаяшаг гурбан хүнэй алуулхада, ямаршье мүрдэлгэ хэгдээгүй. Ороной хуулинууд болон конституцияар хараалагдаһан дүрмүүдые США огто хэрэгсээдэггүй.

— Гренадада илагшад экономикын талаар ашатаи туһатай хэрэг бүтээнэ гээд үргэнөөр тунхаглагдадаг гээшэ. Энээн тушаа юун гэжэ хэлэхэ байнабта?

— Тэдэнэр шэнэ аэропортын барилгые дүүргэхын тула 19 миллион доллар һомолоо гээшэ һэн бэзэ. Харин США анханһаа аэропортые хиналта доро абаха, тэрэниие сэрэгэй бааза болгохо зорилго табиһан байгаа. Бидэ иимэрхүү ябуулгануудые буруушаанабди, Гренадые США-гай ээрхэг түримхэй политика бэелүүлхэ газар болгуулхагүйн тула оролдодог байнабди. Сэрэгэй бүхы алба хаагшадые манай оронһоо гаргуулха эрилтэ табинабди.

— Гренадын революциин ударидагшадые алалгада ЦРУ хабаатай гээд дэлхэйн газетэнүүд болон мэдээсэлэй агентствэнүүд мэдээсээ һэн...

— Морис Бишопые алалгада ЦРУ хабаатай байгаа гэжэ мүнөө үнэхөөрөө мэдээжэ болоо. Үшөө 1983 оной августда урданай зонхилогшо Эрик Гейри Барбадос ниидэжэ ерэхэдээ, октябриин үеэр Гренадын революци оршон байхаяа болихо гэжэ мэдүүлээ һэн ха. Тэрэ США-да ажаһуудаг, ЦРУ-тай нягта холбоотой байгаа. Тиин гадаадын интервенци мэнэ һалар эхилхэнь гэжэ доторойи хархис хүсэнүүдтэ дуулгаһан байгаа ха.

(АПН).

СИНГАПУР: АРАЛ, ОРОН, ХОТО

Танилсалгамнай голхоруулба: мэдэн гэһээмнай, Сингапурта банан модон ургадаггүй, харин лимон газаа далайн саанаһаа асарагдадаг байшаба. Тэрэнэй орондо тад ондоо Сингапур хүгжэн һалбаранхай: мүнөөнэй түхэл шэнжэтэй, компьютернүүдтэй, үзэсхэлэн гоё һайхан хото-гүрэн. Тэрэнэй үндэр томо байшан гэрнүүд хүжэ ногоон ой, сэсэрлиг соoһоо урган бодожо, огторгой хадханад. Тэрэнэй һүмэнүүд, дасан дуган, элдэб соёлой, шажан мүргэлэй, ёһо заншалай эндэ бии байһые элирхэйлнэ бшуу.

Сингапур 54 арал дээрэ байрладаг юм. Тэдэнэй эгээл томо ехэнь оройдоол 800 дүрбэлжэн километр болодог. Эндэ түхэреэн жэлдээ зунай саг оршодог: экватор хүрэтэр ородоол 135 километр. Сингапурта 2,5 миллион хүн ажаһуудаг юм. Эдэмнай гол түлэб хитад, энэдхэг ба Зүүн-Урдэ Азиин үндэһэ яһатадай түлөөлэгшэд болоно.

Сингапурай түбые «сити» гэжэ нэрлэдэг. Энэнь юугээрэшьеб Нью-Йоркын Манхэттендэ адлирхуу. Банкнууд, али олон фирмэнүүд, конторонууд эндэ бии. Олон тоото онгосонуудтай, катернуудтай пристань дүтэ шадар оршодог юм. Орхидей сэсэгэй үйлсэ эндэһээ холо бэшэ — аяншалагшад олоороо иишэ ерэдэг. Эгээл үнэтэй отельнүүд, магазинууд,, ресторанууд...

Орхидей сэсэгые Сингапурай һүлдэ гэжэ тоолоно болоно. Гэбэшье Ситиин урда таладахи бишыхан арал дээрэ бодхоогдоһон далайн сагаан арсаланай дүрсэ —шулуун статуй хадаа Сингапурай тусхай һүлдэ болодог юм. Тэрэ хүндэмүүшэ халуун угталгын һүлдэ тэмдэг гэжэ тоологдодог. Аяншалгын үргэнөөр хүгжөөгдэһэн орондо энэнь илангаяа шухала удхатай.

Порт хадаа Сингапурай үлгы болонхой.

Энэ орон тон залуу юм. Байгуулагдаһаар 19 жэл боложо байнхай. Зүгөөр тэрэнэй түүхэ эртэ урда сагһаа эхитэй. Антична үе сагай Римэй хүнүүдшье, эртэ урдын грегүүдшье, арабуудшье энээгүүр ябаһан байна.

Мүнөөшье тэрэ дэлхэй дээрэхи худалдаа наймаанай эгээл ехэ порт, агаарай харгы замай түб байһаар.

Эндэ байрын гэрнүүд, харгы замууд, предприятинуудай корпусууд олооро урган бодоно. Городой эгээл ехэ —75 дабхартай захиргаанай байшангай барилга дүүрэжэ байна.

«Синснүүд» гэжэ совет-сингапурай хамтын компаниин мүнөөнэй түхэл шэнжэтэй байшанда орoo һэм.

Сингапурта айхабтар арюун сэбэр, гурим журамтай юм. Теэд энэньшье гайхалгүй: тамхинайнгаа үлөөдэһэ хаябал, 50 доллароор яладуулхаш, ниитын гурим эбдэбэл, гурбан долоон хоногоор түрмэдэ хаагдахаш...

Британиин колони байһанаа эрхэ сүлөөгөө олоһон Сингапур аяншалгаһаа, портһоо, мүнөөнэй промышленностьһаа, нэн түрүүн нефть болбосоруулгаһаа ехэ олзо олодог байнэ. Эндэ хүдэлмэригүйдэлгэ усадхагданхай. Юрэдөөл, мүнөө худалдаа наймаан, харилсаа холбоон үргэнөөр хүгжөөгдэнэ. Залуу гүрэн энэ харгыһаа хадуурхагүй ёһотой.

М. ЕФИМОВ,
АПН-эй корр.

ТҮРЭЛ НЮТАГАЙМ ТҮҮХЭҺЭЭ

УЛАНАЙ ҺУРГУУЛИИН ОЙН БАЯР

XIX ЗУУН ЖЭЛЭЙ тэн багта 9354 хүн зонтой Баргажанай уездэд оройдоол ганса церковно-приходской буряад һургуули байhан юм. Энэ һургуули хадаа 1844 ондо нээгдэhэн түүхэтэй. Мүнөө жэлдэ һургуулимнай нээгдэhээр 140 жэл гүйсэбэ.

Эндэ һургуули нээхэ тухай хэрэг ябуулга 1834 ондо эхилhэн байна. Зүгөөр бага арадые гэгээрүүлхэ хэрэгтэ хаанта засагай албан хойрогоор хандадаг ушарhаань энэ асуудалай шиидхэбэри арбан нэгэн жэл соо hаатаа.

XIX зуун жэлэй туршада һургуулиин материальна үндэhэн тон hула, тогтуурита байгаа. Юуб гэхэдэ, буряад арадые гэгээрүүлгын, соёл болбосоролынь хүгжөөлгын асуудалаар хаанта засагые оготошье hонирхуулдаггүй hэн бээ. Һургуулида үсөөн hурагшад тоологдодог байhан гэхэ. Тингэжэ мүртөө хэшээлээ гэхэ, һургуулидаа ябахагүй ушарнууд ходо үзэгдэдэг байгаа. Һурагшадые нимэ ябадалай шалтагаан ямар hэн бэ гэхэдэ, материальна түлөөр байдалынь болоно: эдихэ ууха юумэн дуталдаха, хамтын байра байхагүй. Багша Николай Сахаровай 1865 ондо Баргажанай дүүмэдэ бэшэhэн бэшэг соо игэжэ хэлэгдэнэ: «Байрын гэр үбэлэй сагта угаа хүйтэн... Гурбан байшанда нэгэ пеэшэн, тэрэньшье утаа хаядаг, муугаар дулаасуулдаг... Һурагшадай байха бишыхан гэр hандархай».

Харин Агуухэ Октябрь юрын арадай замые гэрэлтүүлжэ үгөө. Илангаа 1920 онhоо хойшо үндэhэн хубилалтанууд хэгдэжэ, Топика, Хабаржаан, Нуур, Далалжан нютагуудта нэгэдхэн шатын бишыхан һургуулинууд нээгдэhэн байна.

Эгээл энэ үедэ хуушан һургуулиин гурим болюулагдажа, совет шэнэ һургуулиин үндэhэн hуури табигдажа байна. «Бурханай хуули» гэhэн предмет болюулагдажа, һурагшад түрэл хэлэн дээрэ hураха аргатай болобо. Тусхай мэргэжэлтэй багшанар һургуулида ерэжэ. Жэшээнь, хорёод онуудай тэн багаар Буряадай педтехникум дүүргэhэн Базарон Санжи Будаевич хүдэлхэеэ ерэhэн байна. Гушаад онуудта бишыхан һургуулинууд нэгэдүүлэгдэжэ, Улан һургуули хамтаран нээгдэhэн байгаа. Тэрэ үедэ гушан үхибүүдэй багтаамжатай колхозой интернат баригдаа hэн. Гадна һургуулиин үхибүүдэй байра нээгдэhэн юм. Нютагай партиина, совет органуудай оролдолгын ашаар һургуулиин hананай бүхы үхибүүд hуралсалда хабаадуулагдажа, арад зоной гэгээрэл тушаа Коммунис партиин аша оролдолгодо харюу болгогдоhон ушартай.

«Дайнай аюулта жэлнүүдтэ бүхы совет арадтаяа хамта эсэхэ сусахые мэдэнгүй, манай һургуулиин бишыхан коллектив ажалладаг байгаа. Тэрэ үедэ Л. Г. Дугаров, Г. Ж. Жамбалов, Х. С. Петухова, В. М. Бубеева багшанараар хүдэлөө. 1944 онэй октябриин 9-нөө Совет Армиин зэргэhээ табигдаhан дайшан манай коллективтэ ерээ hэн. Эгээл тэрэ жэлдэ манай һургуули долоон жэлэй болгогдоо. Олон багшанар дайнда мордоо. Тэдэнэй зарим нэгэнь бусажа ерээгүй...» — гэжэ дайнай ветеран Г. М. Гармаев дурдан хөөрэнэ.

1949 ондо Уланай һургуули долоон жэлэй болгогдоо hэн. 179 һурагшадтай байгаа. Харин арбан жэл болоод, һургуулимнай найман жэлэй болгогдобо. XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой правлениин ба партийна комитедэй туhаламжаар 320 һурагшадай hууритай һургуулиин типовой байшангай барилга эхилээ. Тус барилга 1964 ондо дүүргэгдэhэн байна. Тингэжэ 1965 ондо Уланай һургуули дунда болгогдоо. Жэл үнгэрөөд байхада, пионертагаймнай хүбүүд, басагад ангидаа түрүүлэн гарана. Тэрэ гэhэн сагhаа хойшо һургуули дунда эрдэмэй аттестат абажа гараhан байна. Тэрэ гэhэн сагhаа хойшо жэл бүри 40—50 үхибүүд дүүргэжэ гарадаг.

Өөрынгөө бэлэхээтэй ойн баярай үдэр манай һургуули мүнөө үеын түсэбэй түсэ һургуули болоод байна. 400 һурагшадые 45 багша һургана. Бүхы шахуу багшанарнай тусхай дээдэ эрдэмтэй. Мүнөө үеын һуралсалай хэрэгсэлнүүдээр гүйсэд хангагдаhан 18 кабинет хүдэлнэ.

Район дотор спортивна эгээн томо зал манай һургуулида бии. Тэндэ зуугаад эдиршүүл хүнгэн атлетикээр, гимнастикаар, дүрэ булиалдалгын барилдаагаар, hур харбалгаар бэеэ hоридог. Эдэ оуэдые багшанар Б. Г. Батуров, В. Г. Цыбикжапов гэгшэд хүтэлбэрилнэ. Олон эдиршүүл спортын мастер, спортын мастерта кандидадай нэрэ зэргэдэ хүртэhэн.

Һурагшадые ажабайдалда бэлдэхэ асуудалда һургуулиин коллектив гол анхаралаа хандуулна. Илангаа һургуулиин реформын бэелүүлэгдэжэ эхилhэн сагhаа хойшо энэ асуудалда имагта багшанар ажахын ... хурьгадые харуулhадаг гээшэ. Нинтэдэ туhатай ажалда үхибүүдые хабаадуулха хүдэлмэри хадаа хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие эрхилэгшэ В. В. Будаевагай, Н. Э. Ширеторовэй хүтэлбэри доро ябуулагдана. Нүхэр Ширеторов һурагшадай үйлэдбэриин бригадые хэдэн жэлэй туршада хүтэлбэрилээ.

Манай һургуулида хизаар ороноо шэнжэлэлгын музей нээгдэhэн. Үзэл сурталай-патриотическа хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие ноуухал табилаар тус музей ёhотой түб болгогдоhон. Совет арадай революционно, дайшалха, ажалай ёhо заншалай нангин журамые hурагшад хүмүүжүүлхэ талаар ехэ юумэн хэгдэнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Уланай дунда һургуулиин һурагшад, багшанар түрэл нютагайнгаа түүхэ харуулhан горитой материал суглуулhан байна. Энэ хүдэлмэриие Буряадай АССР-эй габьяата багша Г. С. Семенова шадамараар эрхилэн ябуулдаг. Һургуулимнай хүгжэлтын түүхэ харуулhан тусхай таhаг хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейдэ бии. Уланай һургуулиин 140 жэл соо үргэлжэлhэн түүхэ музейн олон экспонат харуулна. Манай һургуулиие дүүргэhэн хүнүүдэй дундаhаа гаоъя солотой олон хүнүүд ургажа гараа. Тэдэнэй зарим нэрлэе. СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат, СССР-эй арадай артист Г. Ц. Цыдынжапов, Социалис Ажалай Геройнууд Р. В. Эрдынеев, Р. С. Бубеев, С. Б. Чойропов, партийна хүдэлмэрилэгшэд В. В. Базаров, С. Л. Гатапов, Д. Т. Цыремпилов, республикын элүүрые хамгаалгын министр ябаhан В. Р. Боянова, мэдээжэ хирургнууд, республикын габьяата врачнууд — аха дүүнэр Э. Р. ба Ш. Р. Раднаевууд, эрдэмэй кандидадууд М. Ж. Бубеев, Г. Б. Цыренов, Д. Т. Монголов, Л. Д. Мужанова, Буряадай АССР-эй габьяата артист Г. А. Эрдынеев, республикын габьяата агроном Б. О. Гармаев, Смоленскын газар дээрэ партизануудай командир ябаhан Г. В. Очиров болон бусад болоно.

Һургуулиингаа ойн баярые угтахаяа байхадаа, манай багшанар эршэ зоригоо улам шангадхан хүдэлжэ байна. Һуралсалай ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлхэ талаар горитой юумэн хэгдэнэ.

Манда эрхим багшанар олон. Буряадай АССР-эй габьяата багшанар Ж. Э. Доржиев, В. Б. Будаева, арадай гэгээрэлэй отличнигууд М. Г. Бамбарова, А. Т. Голощапова, З. Д. Бурдуковская гэгшэдые тэдэнэй дундаhаа нэрлэлтэй. Хэшээл бүхэндөө hайнаар бэлдэжэ, hонирхолтойгоор үнгэргэхэ, даажа байhан классайнгаа ажабайдалые hонин болгохо талаар жэшээ харуулан хүдэлдэг Г. С. Зименковае, Д. Г. Цыдыповае, С. Д. Галсановае, Д. Н. Гомбоевае ба бусад олон нүхэдүүдые дурдахаар.

Багшын ажал хадаа ёhотой зохёохы ажалда хамаатай. Тиимэhээ үхибүүдтэ ном заалгын шэнэ онол аргануудые эсэшэ сусашагүйгөөр бэдэрхэ, hурагшадайнгаа сэдьхэлдэ hайхан үрэhэ тариха гэжэ багша бүхэн оролдохо болоно. Юуб гэхэдэ, һургуулиин реформо бидэндэ — эдиршүүлые hурган хүмүүжүүлжэ байhан хүнүүдтэ горитой эрилтэ табина ха юм.

М. ЕЛБОНОВА,
һургуулиин партийна организациин секретарь.

БҮХЭРОССИН ХОРОВОЙ БҮЛГЭМЭЙ 25 ЖЭЛ

ГОЁ ҺАЙХАНИИ[Е] ОЙЛГУУЛАН

Хүгжэмтэ олониитын эдэбхи үүсхэлые РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет hайшаан дэмжэжэ, хоорой искусствые саашадань хүгжөөн, совет арадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ хараатай парти, правительствын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ зорилготойгоор Бүхэроссин хоровой бүлгэм байгуулагдаhан юм.

Ажалшадые хүгжэм болон гоё hайханиие ойлгуулхаар хүмүүжүүлхэ, гэгээрүүлхэ талаар Бүхэроссин хоровой бүлгэм ехэхэн хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэнэ. Тодорхойлбол, хоорой hайн дуранай коллективүүдые, арадай хүгжэмэй уран бэлиг шэнжэлгэдэ, дуунай, хүгжэмэй конкурс, фестиваль, харалгануудые эмхидхэлгэдэ, мүн хүгжэмэй коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй мэргэжэл дээшэлүүлгэдэ, оронойнгоо хүгжэмэй эрхим дээжэнүүдые олондо тараалгада эдэбхитэйгээр хабаададаг.

Байгша оной январиин 1-нэй мэдээгээр хоровой бүлгэмдэ 1 миллион 400 гаран гэшүүн тоологдоно гэхэ гү, али байгуулагдаhаар 25 жэлэй туршада гэшүүдэй тоо арба дахин дээшэлhэн байна. Бүлгэмэй хүдэлмэридэ 30 мянганhаа үлүү мэргэжэнги хүгжэмшэд хабаададаг.

Буряадай республикын хоровой бүлгэм 1961 ондо эмхидхэгдэhэн байна. Мүнөө 12 мянга гаран гэшүүдые эхин 298 эмхидэ, районно 19, городской 3 отделенидэ нэгэдүүлhэн республикын эгээн олон гэшүүдтэй бүлгэмүүдэй нэгэн болонхой.

Буряадай хоровой бүлгэмэй Хэжэнгын, Яруунын, Улаан-Үдын болон бусад районуудай отделенинүүд урагшатайгаар хүдэлнэ. Жэшээлхэдэ, ганса Хэжэнгын райондо хоровой бүлгэмэй эхин 15 эмхи байгуулагданхай. Тусхайлан хэлэбэл, Хэжэнгын совхозой буряад арадай аман зохёолой, Сулхарын шэмээшэгүүдэй ансамбльнууд, Хэжэнгын хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин буряад арадай инструментнүүдэй оркестр гэхэ мэтэ.

Шэнэ коллективүүдые эмхидхэхэ, тэдэниие оэхижүүлхэ талаар хоровой бүлгэмэй Улаан-Үдын районой отделени ехэ хүдэлмэри хэнэ. Энэ райондо эхин 20 эмхи мүнөө хүдэлдэг. Тиигэжэ эдэ коллективүүд арадай уран бэлигые хүгжөөхэ болон дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ бага бэшэ хубитаяа оруулна.

Ниитэ нэгэн түсэбөөр үнгэргэгдэдэг олон хүн зоной хабаадалгатай хэмжээ ябуулгануудай ёhо гуримууд зохёогдоод, саашадаа саг үргэлжэ нарижуулан hайжаруулагдана гэжэ тэмдэглэлтэй. Тиин предприятинууд, колхоз, совхозууд, ниитын болон hуралсалай эмхи зургаануудта конкурс-харалганууд, арадай аман зохёолой, «Сурхарбаан» hайндэрнүүд жэл бүри үнгэргэгдэжэ, заншалта болонхой. Хүдөө нютагуудта, мүн районуудай түб hууринуудта соёлой болон экономикын үдэрнүүдые эмхидхэлгэдэ, үнгэргэлгэдэ хоровой бүлгэм эдэбхитэйгээр хабаададаг. Буряадай АССР-тэ арадай уран бэлигэй Бүхэсоюзна харалгые үнгэргэлгэ хоровой бүлгэмэй хүдэлмэриие эдэбхижүүлэн hайжаруулhан байна.

Республикын Соёлой министерствын дэргэдэхи арадай уран бүтээлэй, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин научно-методическа түб, Арадай уран бэлигэй холбоонууд хоорондохи байшан болон зохёохы бусад эмхинүүд суг Бүхэсоюзна харалгын хэмжээн соо хүгжэмэй бүхы жанрнуудаар заншалта конкурснуудые байгша ондо үнгэргөө. Тиихэдэ уран hайханай дуунай-хоровой, арадай болон совет композиторнуудай дуунуудые гүйсэдхэдэг залуушуулай конкурснуудта хабаадагшад жэл бүри олошорно. Дуун болон хүгжэмэй энэ ехэ харалгада республикымнай хүүгэдэй болон шүүлэй хэдэн зуугаад х[...] мянга гаран дуунда дура[...] шуул хабаадаа.

Байгша оной май hарада [...] струментальна хүгжэмэй [...] дэр үнгэрөө. Тэндэ хаба[...] hан духовой, буряад, [...] инструментнүүдэй орке[...] нууд, инструментальна [...] самбльнууд хабаадажа, [...] талаар ямар юумэнэй хэг[...] байhаниие эли тодоор хи[...] лаа.

«Арадай» гэhэн нэрэ зэ[...] баталхын тула уран hайх[...] арадай коллективүүдэй [...] публиканска харалгада 40 [...] ран арадай коллектив х[...] даhан байна. Тиихэдэ «Ху[...] — хүүгэдтэ, эдиршүүлдэ [...] hэн харалгын үдэрнүүдтэ [...] цертнүүд, уулзалганууд, [...] гэжэhэн болон уран hайх[...] коллективүүдэй артистну[...] уулзалганууд эмхидхэгдэ[...]

Бүхэроссин хоровой б[...] мэй 25 жэлэй ойе тэмд[...] жэ байха үедөө республи[...] гаа хоорой эрхим колл[...] вүүдые, мүн тэдэниие ш[...] мар бэрхээр хүтэлбэрилжэ[...] hан эдэбхитэдэй нэрэну[...] дурдангүй гарахын ар[...] байна. Тусхайлбал, Хэжэ[...] «Ургы» гэжэ арадай хоор [...] мейстерынь С. Намжи[...] Улаан-Үдын районой Д[...] Куналейн шэмээшэгүүдэй [...] дай хоор (хүтэлбэрилэг[...] Буряадай АССР-эй соёлой [...] яата хүдэлмэрилэгшэ А. [...] ков), Яруунын районой [...] нэрнүүдэй дуунай «Яру[...] ансамбль (хормейстерынь [...] публикын соёлой габьята[...] дэлмэрилэгшэ Л. Черепан[...] хоровой бүлгэмэй дэрг[...] буряад арадай аман з[...] лой «Уряал» ансамбль (х[...] бэрилэгшэнь Буряадай А[...] эй соёлой габьята хүдэ[...] рилэгшэ В. Дамбуева), [...] нын районой Эгэтын-А[...] буряад хоор (хүтэлбэр[...] шэнь М. Будажапов), Б[...] жан тосхоной Пионерну[...] байшангай хүүгэдэй дуу[...] тарай «Сувенир» ансамбль [...] тэлбэрилэгшэнь С. Авдеев) [...] лон бусад мүн болоно.

Һүүлэй жэлнүүдтэ үнгэ[...] дэhэн концертнэ, методи[...] болон ниитын бусад хэ[...] ябуулгануудта Улаан-[...] П. И. Чайковскиин нэрэм[...] хүгжэмэй, соёл-гэгээр[...] Хяагтын хүгжэмэй учил[...] нуудай Зүүн-Сибириин [...] нэй соёлой институдай [...] нар болон студентнэр э[...] ехэтэйгээр хабаадана гэжэ [...] дэглэмээр.

Республикын хоровой [...] гэмэй правлениин, тэрэнэй [...] цинүүдэй хүдэлмэридэ [...] тийна, совет, профсоюзай [...] ганuудай түлөөлэгшэд, б[...] нар, хүгжэмшэд болон [...] хитэд ехэхэн хэмжээнэй [...] hа хүргэдэг юм. РСФ[...] соёлой габьята хүдэл[...] лэгшэ А. М. Герштейн, Р[...] эй искусствын габьята [...] ябуулагша Б. О. Цырендаш[...] Буряадай АССР-эй соёлой [...] яата хүдэлмэрилэгшэд [...] Дамиранов, В. Б. Елбаев, [...] Бадягин, А. И. Аштаев, [...] Александров, хоровой б[...] мэй эдэбхитэд А. М. М[...] рова, Д. Д. Дондукова, [...] Ливантуева, В. М. Ястр[...] болон бусадай эдэбхи[...] долгые тэмдэглэлтэй.

Бүхэроссин хоровой б[...] мэй 25 жэлэй ойе тэмдэ[...] байха үедөө, ажал хэрэ[...] шүүмжэлхы ёhоор хаража [...] дахи шэнэ зорилгонууда [...] үрэтэйгөөр бэелүүлхын [...] тодорхой хараа түсэбү[...] табижа, бүхы хүсэ шадал[...] сүүлэн ажаллаха ёhото[...] Ажалшадта гоё hайханиин [...] гуулан, коммунис ёhоо[...] мүүжүүлхэ хэрэгтэ хор[...] бүлгэмэй коллективүүдэ[...] битын орохо байhаниинь [...] тай.

Н. МАДУ[...],
Буряадай АССР[...]
хоровой бүлгэ[...]
правлениин түрүүлэгш[...]
орлог[...]

СОЁЛОЙ ҺОНИН

БАЯРАЙ ҮДЭШЭ БОЛОБО

Монголой Арадай Республикын тогтоhоор 60 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Зүүн-Сибириин соёлой институдта hонирхолтой баярай үдэшэ үнгэргэгдэбэ. Эндэ институдай багшанар, студентнэрhээ гадна Монголой, Ливанай, Сириин болон бусад гүрэнүүдhээ манай эндэ hурадаг студентнэр хабаадаа.

Баярай үдэшэ дээрэ «МНР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ой» гэhэн элидхэл институдай политэкономи ба научна коммунизмын кафедрые даагша, доцент Г И. Балханов хэбэ.

Монгол арадай феодализмhаа социализмда оролго 50-дахи онуудта гүйсэд бэелүүлэгдээ гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Ж. Батмунх онсолон тэмдэглээ hэн гэжэ элидхэлшэ хэлээ. Мүн Монгол арадай hайндэр хадаа бүхы социалис оронуудай hайндэр болоо гээшэ гэжэ элидхэл соо тэмдэглэгдээ.

Элидхэлэй hүүлээр институдта hурадаг Монголой студентнэр гоё hайхан концерт харуулаа. Эндэ Монголой студентнэрэй арадай инструментнүүдэй болон Буряадай студентнэрэй оркестрнууд хамтаржа наадаба.

Соёл-гэгээрэлэй факультедэй II курсын студент Б. Согтмагнам Монголой 60 жэлэй ой тухай дууе ирагуу hайханаар гүйсэдхэбэ. Мүн монгол баледэй хүгжэмые оркестрын гүйсэдхэхэдэ, харагшад ехэтэ hайшаагаа. Библиотечнэ факультедэй 3-дахи курсын студент Нацаг монгол, ород, буряад дуунуудые сэдьхэл уяр-маар дуулажа, шагнагшадай шанга альга ташалгада хүртөө. Монгол студентнэрэй «Москва шадарай үдэшэнүүд», «Демократическа залуушуулай гимн» гэhэн дуунуудые хоороор гүйсэдхэхэдэ, зал соо hуугшад омог баяртайгаар дуулалсаба.

Энэ концертдэ Сириhээ, Ливанhаа Улаан-Үдын индустриально-педтехникумдэ hурадаг студентнэр хабаадажа, баярай интернациональна үдэшые шэмэглээ.

Тэдэнэй гүйсэдхэhэн номернууд дэлхэй дээрэ эб найрамдал, амгалан байдал мандаг лэ, дайн бү болог гэhэн темэдэ зорюулагдаhан байгаа.

Энэ концертдэ РСФСР-эй арадай артистка Чимита Шанюшкина монгол, буряад дуунуудые ирагуу гоёор гүйсэдхэжэ, бүгэдэнэй сэдьхэл баясуулба.

Концертын hүүлээр Зүүн Сибириин соёлой институдай бэлэгүүд монгол студентнэртэ барюулагдаа.

Д. ЖАЛСАБОН.



Агуухэ Илалтын 40 жэлэй ойн баярай угтамжада зорюулан, Улаан-Үдын театрнууд «Театр — хүүгэдтэ» гэhэн бүхэроссин XI заншалта неделиие эхилээд, амжалтатайгаар үнгэргэжэ байна. Жэшээнь, Ленинэй орденто оперо болон баледэй академическэ театрай коллектив хэдэн зүжэг харуулаа. Һурагшад дуратай зүжэгүүдээ харахаhаа гадна, дуушадтай, хатаршадтай уулзажа, өөhэдынгөө асуудалнуудта тодорхой харюу абана. Мүн театрай музейдэ орожо, тэндэ табигдаhан экспонадуудтай танилсана.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. РСФСР-эй габьяата артист В. Ганженко хатарна. 2. Театрай музей соо.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фототекст.

УЛААН-БААТАРҺАА БУУҺАН АЙЛШАД

Монголой гүрэнэй Д. Нацагдоржиин нэрэмжэтэ академическэ театрай артистнар Цэрэндэжэдийн Гантүмэр, Жагдамбын Лхамхүү гэгшэд манай театрай сценэ дээрэ табигдаhан монгол драматургнуудай зүжэгүүдтэ хабаадалсахаяа Улаан-Баатарhаа ерэбэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ аха дүү хоёр театр артистнуудаа андалдажа, зүжэгүүдтээ олон удаа наадуулhан байха. Жэшээнь, манай артистнар М. Жапхандаев, М. Зориктуева гэгшэд «Оптимистическэ трагедидэ», Н. Токуренова Ч. Чимидэй «Буурал абада» Монгол ошожо наадаhан, харин Монголой артистнар Ц. Гантүмэр, Н. Сувд «Оптимистическэ трагедидэ», Д. Цэдэнямбуу Ч. Чимидэй «Буурал абада» манай театрай сценэ дээрэ наадаhан байна.

Ц. Гантүмэр — Монголой мэдээжэ артист, 1954 онhоо эхилээд, Д. Нацагдоржиин нэрэмжэтэ драмын академическэ театрта ажалладаг. В. И. Ленинэй (Н. Погодиной «Буутай хүн»), Отеллын (В. Шекспирэй «Отелло»), Алексейн (В. Вишневскиин «Оптимистическэ трагеди») рольнуудта эрхим hайнаар наадажа, олоной анхаралые татаhан юм. Гадна «Мянгаhай нэгэн» гэhэн уран hайханай фильмдэ наадаhан байна. 1968 ондо МНР-эй габьяата, 1981 ондо МНР-эй арадай артистын хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдтэ хүртөө.

Мүнөө Ц. Гантүмэр манай театрай сценэ дээрэ Монголой драматург Д. Мягмарай «Найрай хүндын ууса» гэhэн зүжэгтэ Доржиин ролиие гүйсэдхэхэ байна.

Ж. Лхамхүү — Монголой бэлигтэй артистнарай нэгэн, 1963 онhоо эхилэн, нэрлэгдэгшэ театрай сценэ дээрэ наадана. А. Чеховэй «Вишнин саад» соо Аниин, В. Шекспирэй «Отелло» соо Эмилиин, Ч. Айтматовай «Эхын тарялан» соо Алиманай, А. Арбузовай «Минии хайрата Марат» гэhэн зүжэг соо Микын рольнуудта амжалтатайгаар наадаа. Мүн уран hайханай фильмүүдтэшье хабаададаг. 1977 ондо МНР-эй габьяата артистын нэрэ солодо хүртэhэн байна.

Мүнөө манай театрай сценэ дээрэ бэлигтэ артист Ч. Чимидэй «Буурал аба» гэжэ зүжэгтэ Цэрмаагай рольдо наадаха түсэбтэй.

Монгол айлшадаймнай гастроль ноябриин 29-hөө декабриин 3 болотор үргэлжэлхэ. Декабриин 4-дэ хани барисаанай концерт болохо юм.

Б-Ц. ДАГБАЕВ,
Ажалай Улаан Тугай орденто буряад драмын академическэ театрай литературна талые даагша.

АНХАРАЛ ТАТАНА

Совет архитекторнууд болон мэргэжэлтэдэй транспортна барилгада hүүлэй жэлнүүдтэ бэелүүлэгдэжэ байhан хүдэлмэринүүд СССР-эй ВДНХ-гай «Барилга» гэhэн нэгэдэмэл павильондо мүнөө харуулагдана.

Арадай ажахын туйлалтануудай выставкэдэ табигдаhан транспортна барилгын объектнүүдэй дунда нёдондо ашаглалгада оруулагдажа, нэгэ часай туршада 400 пассажирые хангаха Улаан-Үдын аэропортын аэровокзал харуулагдана. «Улан-Удэтрансстрой» трестын 39-дэхи СМП-гэй бодхооhон энэ вокзалай байшангай шэмэглэл гоёолтонууд, пассажирнуудые хангаха албан тухайнь экспозици хөөрэнэ.

Г. ХОБОТЬЕВ.



Спорт

ТОБШОХОНООР...

БАРИЛДААН. Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Урожай» бүлгэмэй суглуулагдамал командануудай дунда Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын мүрысөөн Благовещенск хотодо болобо. Манай республикын суглуулагдамал команда хоёрдохи hуури эзэлээ.

Мүрысөөндэ хабаадаhан найман барилдаашадаймнай зургааниинь шангай hуурида гараhан байна. Буряадай хүдөө ажахын институдай студент Б. Цырендашиев эдэбхитэй hайнаар барилдаа. Тэрэ бүхы уулзалгануудтаа илалта туйлаба. Ж. Айсуев мүн лэ хүдөөгэй барилдаашадай дундаhаа Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй чемпион болоо.

Б. Жамбалов — хоёрдохи, Н. Дашиев, Б. Базарон, С. Раднаев гурбадахи hууринуудта гараhан байна. Манай командын амжалтада «Урожай» бүлгэмэй ахалагша тренер, уласхоорондын классай спортын мастер М. Цыдыпов ехэ габьяатай.

* * *

Залуушуулай дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар уласхоорондын мүрысөөн Ленинград хотодо боложо, Болгариин, Польшын, Сириин, Чехословакиин, Финляндиин, СССР-эй спортсменүүд хабаадаhан байгаа. Мүнөө Ленинград хотын физкультурын институдта hуража байhан Буянто Дашибальжиров эндэ ехэ амжалта туйлажа, 52 килограммай шэгнүүртэн соохоо илажа гараба.

САМБО. Милициин лейтенант Н. Юшковой дурасхаалда зорюулагдажа, самбо барилдаагаар заншалта мүрысөөн Шэтэ хотын «Локомотив» бүлгэмэй спортивна комплексдо үнгэргэгдөө.

Манай городой самбистнууд тэрээндэ хабаадаба. «Бурятгеология» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй инженер, спортын мастер Андрей Васильченко амжалта туйлажа, түрүү hуури эзэлээ. Зүүн Сибириин технологическа институдай студентнэр Л. Петров, О. Пестеров гэгшэд мүн лэ бүхы уулзалгануудта илажа гараба.

В. СЫДЕЕВ.

ХОЛО, ОЙРЫН ГАСТРОЛЬНУУД

ЭЛЬБЭ ШЭДИИН МҮРЫСӨӨН

Буряадай гүрэнэй филармонидо онсо өөрсэ жанрай бэлиг шадабаритай, республикын габьяата артист Владимир Александрович Цыренжапов хоморой мэргэжэлтэй юм. Тэрэ республикынгаа, мүн хүршэ Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудай нютагуудаар ябажа, мэдээжэ болонхой.

Республикымнай бэлигтэй артист иллюзионистнуудай уласхоорондын конкурсдо хабаадахаяа Польшын Лодзь город hаяхан мордобо. Тэндэ онсо өөрсэ жанрай дэлхэйн бэлигтэйшүүл сугларжа, мэргэжэл шадабаряа туршалсахань.

АЖАЛШАДТА — АЙЛШААР

«Москонцертын» артистнууд республикымнай айлшан боложо, хүдөөгэй ажалшадые соёлой талаар хангажа байна. Дуушадай уласхоорондын болон бүхэсоюзна конкурснуудай лауреат Виталий Марков, дуушан Ирина Сорокина гэгшэд мүнөө Хяагтын районоор ябажа, совет болон хари оронуудай композиторнуудай дуунуудые гүйсэдхэнэ. Тэдэнэй концертые хүтэлбэрилhэн Юрий Пономарев шог ёгто сценкэнүүдые харуулна.

Тэдэнэр Хяагтын райондо гастролёо дүүргээд, декабриин 25 хүрэтэр Зэдын, Захааминай районуудаар айлшалха юм.

Т. БАДМАЕВА.

«ИНАГ ДУРАНАЙ ҺАЙНДЭР»

Республикымнай гүрэнэй филармониин дэргэдэ байгуулагдаhан эстрадна «Сэлэнгэ» гэжэ ансамбль Казахстанай хото городуудаар концерт наада харуулхаяа hаяхан мордоо. Ансамблиин артистнар Казахстанай Чимкент, Джамбул городуудта хүрэжэ, концерт наадаяа харуулба. Удаань Кустанай городой ажалшадтай уулзаха. Тус коллективэй гастроль ерэхэ жэлэй январь hара хүрэтэр үргэлжэлхэ юм.

В. ЖАПОВ.

АРБАН ЖЭЛЭЙНЬ ОЙ

Хяагтын хүгжэмэй училищиин байгуулагдаhаар 10 жэл гүйсэбэ.

Энэ ушарта зорюулагдаhан баяр ёполол училищида hаяхан болобо. Училищиин директор А. К. Филиппов арбан жэлэй туршада хэhэн ажал хэрэгүүд, бэрхэ багшанар болон студентнэр тухай баяр ёhололдо суглараhан айлшадтаа хөөрэжэ үгөө.

Хүгжэмэй училищиин ойн баярай hайндэрлэлгэдэ республикын соёлой министрэй орлогшо А. М. Герштейн, партиин Хяагтын райкомой таhагые даагша С. Б. Тугесоноз, горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ С. П. Климов, Улаан-Үдын П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин директор В. Б. Елбаев болон бусад хабаадаа.

К. ШАНЫГИНА.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. СССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй хоёрдохи сесси. «Коммунис байгуулалтын стратеги» — сессиин хүдэлмэри тухай ТАСС-аар эльгээгдэhэн тоосоон. (Түгэсхэлынь хоёрдохи хуудаhанда).

Хоёрдохи хуудаhанда. «Коммунис байгуулалтын стратеги» — ТАСС-ай материалай түгэсхэл. «Шаргаяа зундаа бэлдэдэг ёhо бии» — Т. Калиновская-гай хэhэн бэшэгүүдэй шэнжэлэл. «Партийна организацинуудта». «Аша туhа ехэтэй семинар» — А. Куклинай корреспонденци. «Экономическа шэнжэлэл» — материалнуудай суглуулбари. «Табан жэлэй түрүүшүүл». «Галай эзэн» — Л. Кальминагай статья. «Түрэл орон доторнай» — ТАСС-ай суглуулбари.

Гурбадахи хуудаhанда. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд бэелүүлэгдэнэ. «Тэрэл мүнгөөрөө бүри ехэ эд бараа худалдан абана» — горпромторгын хүдэлмэрилэгшэдтэй А. Коротаевагай хэhэн хөөрэлдөөн. «Монгол hайхан орондо». «Анда хотонууд» — Ц. Жаргалсайханай корреспонденци. «Дэлхэй дээрэ юун болоноб» — ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаhаа эльгээhэн тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Шэнэ hонин, үйлэ хэрэгүүд, тоо, баримта» — суглуулбари.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Мультфильмнүүд. 10.20 — «В лесах под Ковелем» — 3 серитэй уран hайханай фильм (3-дахи сери). 11.25 — «Арадай уран бэлиг». 12.10 — Баримтата фильм. 12.30 — Шэнэ hонин (12.35 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ hонин. 15.35 — «Табан жэл — хүн бүхэнэй хэрэг». 16.15 — «Ород хэлэн». 16.50 — «Москва ба москвагайхид». 17.20 — Киноочерк. 17.35 — «Новые приключения Акмаля» — уран hайханай фильм. (1-дэхи сери).

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Байгал» — нютагуудай hонин. 19.10 — Буряад хэлэнэй хэшээл.

Москва. 19.30 — Концерт. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 20.20 — «Дабааhаа Витим хүрэтэр». Улаан-Үдын студиин очерк.

Москва. 20.55 — «Юун? Хаана? Хэзээ?» — телевикторина. 22.00 — «Время». 22.35 — «Поэзи». В. Казин. 23.05 — Концерт-дуун. 23.50 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Спартак» — ЦСКА.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Түүхэ. 4-дэхи класс. 10.05, 14.00 — Англи хэлэн. 11.05 — «Размышления о доме Герцена» — баримтата фильм. 11.35, 12.40 — Түүхэ. 7-дохи класс. «Ярослав Гашек. А[...] лайнь ба зохёохы ажа[...] гынь хуудаhанууд». [...] «Байгаали шэнжэлэлгэ» [...] хи класс. 13.30 — Ху[...] дахи класс. 14.30 — «[...] виг мой...» гэhэн да[...] 15.30 — «XVIII зуун [...] ородой искусство». [...] А. Н. Толстой. «Русс[...] рактер». 16.30 — Шэн[...] 19.00 — «Хүн ба хуу[...]

Улаан-Үдэ. 19.30 — [...] фильмнүүд.

Москва. 20.00 — [...] фильмнүүд. 20.25 — [...] гашадай нэрэ хүндэ [...]

Улаан-Үдэ. 20.25 — [...] тэ забhарлалга.

Москва. 21.00 — [...] нойрсогты, багацуул». [...] Татарай АССР-эй Гүр[...] гарай ансамблиин [...] 22.00 — «Время». 2[...] «Дэлхэйн киногой ур[...] лигтэн». Анна Маньян[...]

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕ[В].

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-8[...], корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-03665. Заказ № 275. Индекс 04649.